

Puolangan kunta

Tilinpäätös ja toimintakertomus

2018

SISÄLLYSLUETTELO

1. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	2
Pormestarin katsaus.....	2
Kunnan hallinto.....	3
Valtuusto.....	3
Kunnanhallitus	3
Puolangan kunnan luottamushenkilöorganisaatio	4
Puolangan kunnan palveluorganisaatio 15.5.2018 alkaen.....	4
2. Kunnan toiminnan ja oman alueen taloudellinen kehitys	6
Yleinen taloudellinen tilanne.....	6
Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa tilikaudella ja sen jälkeen.....	7
Henkilöstö	8
Ympäristöasiat.....	10
Muut ei-taloudelliset asiat	11
Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	11
Tilinpäätöksen vaikutus kuluvan kauden talousarvioon.....	11
Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä.....	12
Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä	13
3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	16
Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut.....	16
Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut.....	17
Tase ja sen tunnusluvut.....	19
4. Kuntakonsernin toiminta ja talous	21
Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yksiköt	21
Konsernin toiminnan ohjaus	22
Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	23
KOY Puolangan Vuokratalot	23

Asunto Oy Puolangan Maaherra	23
Arvio konsernin tulevasta kehityksestä	24
Konsernivalvonnan järjestäminen	24
Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	25
Konsernin tuloslaskelma	25
Konsernin rahoituslaskelma	26
Konsernin tase	27
Konsernin tunnusluvut	29
5. Tilikauden tuloksen käsittely	29
Kunnanhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä	29
6. Talousarvion toteutuminen	30
Vaalit	30
Tarkastustoiminta	30
Hallinto- ja elinvoima-asiat	31
Valtuusto	33
Kunnanhallitus	33
Hallinto-osasto	33
Yhteistoiminta	34
Elinkeinopalvelut	34
Maaseutuasiat	35
Maankäytön suunnittelu	36
Sosiaali- ja terveystalvet	37
7. Sivistyslautakunta	38
Hallinto	38
Perusopetus	39
Lukio	43
Varhaiskasvatus	45
Kansalaisopisto	46

Nuorisotyö.....	46
Liikunta.....	47
Kulttuuri.....	47
Kirjasto.....	48
8. Tekninen lautakunta	49
Hallinto.....	49
Rakennusvalvonta.....	52
Ympäristönsuojelu.....	53
Ruokahuolto ja siivous.....	53
Liiketoiminta	55
Rakennuskiinteistöt	58
Maa- ja metsätilat	58
Tiet.....	59
Urheilu- ja ulkoilualueet, yleiset alueet.....	60
Muu teknisen osaston toiminta	60
Investointien toteutuminen.....	62
Vesihuoltolaitos	65
9. Talousarvion toteutuminen	68
Tuloslaskelman toteutumisvertailu.....	68
Investointien toteutuminen 2018.....	69
Rahoitusosan toteutumisvertailu.....	69
Yhteenveto valtuuston nähden sitovien erien toteutumisesta tilinpäätösvuonna	71
10. Tilinpäätöslaskelmat.....	72
Tuloslaskelma	72
Rahoituslaskelma	73
Tase	74
Konsernitilinpäätös	76
Konsernin tuloslaskelma.....	76

Konsernin rahoituslaskelma.....	77
Konsernin tase	78
Vesihuoltolaitoksen tilinpäätös.....	80
11. Luettelo ja selvitykset	83
Luettelo käytetyistä kirjanpito kirjoista ja tilinpäätöksen säilytys	83
12. Tilinpäätöksen liitetiedot	84
Yleiset periaatteet.....	84
Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot.....	85
Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	88
Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	92
Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	95
Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkiota koskevat liitetiedot	96
13. Tilinpäätöksen allekirjoitukset	97
14. Tilinpäätösmerkintä	98

1. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Pormestarin katsaus

Toimintakertomusvuonna kunnantalouden suunnitteluun tuli uusia haasteita verotuloennusteen merkittävä muutos lokakuussa. Talousarvio oli laadittu Kuntaliiton ja valtiovarainministeriön veroennusteen mukaisesti. Verotilitykset laskivat ennustetusta noin 0,5 m€. Syynä tähän olivat veronpalautukset, joita ei osattu ennakoida suunnitteluvaiheessa, kunnalta nuo palautukset perittiin takaisin joulukuun verotilityksessä. Verotuksen muutoksesta huolimatta pystyimme omaa toimintaamme kehittämällä pitämään menojen kasvun kurissa, muutamaa satunnaista menoerää lukuun ottamatta.

Merkittäviä muutoksia toimintoihin tehtiin vuoden aikana useampia. Kunta siirtyi pormestariin loppukeväästä, jolloin valtuusto hallintosäännön muutoksen jälkeen valitsi pormestarin.

Varhaiskasvatuksessa aloitti yksityinen päivähoiton tuottaja elokuun alussa. Toiminnan kehittäminen ja siihen tarvittavien resurssien varmistaminen oli perussyy muutokseen. Toiminta on ollut myös taloudellisesti kestävällä pohjalla.

Tulevaisuuden haasteena on saada riittävästi uutta työvoimaa paikkakunnalle. Toisaalta on huolehdittava myös pitkäaikaistyöttömyyden hoidosta. Väestökehityksen kääntäminen positiiviseksi on pitkälti kiinni siitä miten pystymme luomaan uusia työmahdollisuuksia ja löytämään niihin ja jo olemassa oleviin työpaikkoihin uusia tekijöitä.

Kunnan alueella on merkittävää matkailutoimintaa ja sen kasvun myötä työpaikkoja on mahdollista saada alueelle. Matkailussa eri toimijoiden yhteistyö on mahdollisuus merkittäväänkin kasvuun. Paljakan alueen kehittämiseen eteen on tehty aktiivisesti valmistavaa työtä vuoden ajan ja rinnetoiminta siirtyy uudelle toimijalle kevään 2019 aikana. Jatkossa Paljakkaa kehitetään ympärivuotisena matkailukeskuksena, jossa kunnan rooli on luoda mahdollisuuksia yrityksille kehittää toimintaansa. Metsätaloudessa on jo tällä hetkellä avoinna työmahdollisuuksia ja lähitulevaisuudessa on näkyvissä kasvua alalla. Paltamoon suunnitellun biotuotetehtaan toteutuessa lisääntyvät työmahdollisuudet myös meidän alueellamme puunkorjuussa ja -kuljetuksessa. Lisäksi Paltamoon syntyvät työpaikat ovat myös mahdollisuus. Biokeskusalueen kehittäminen ja siihen tukeutuvat eri yritykset tuovat myös uusia työpaikkoja Puolangalle. Alueen kehittämistä jatketaan perustettavan kehitysyrityksen toimesta tiiviissä yhteistyössä kunnan kanssa.

Taloudelliset haasteet olivat kohtuullisen kovia vuonna 2018, mutta pystyimme omalla toiminnallamme turvaamaan kuntalaisille laadukkaat peruspalvelut ja viemään palvelujen ja oman toiminnan kehittämistoimia eteenpäin. Kiitos onnistuneista toimista kuuluu niin asiansa osaavalle ja muutoksiin valmiille henkilöstölle kuin myös kunnan eri toimielinten luottamushenkilöille, jotka ovat kyenneet tekemään tarvittaessa vaikeitakin päätöksiä tavoitehakisesti ja tulevaisuuteen uskoen.

Van se hyvejää!

Harri Peltola
pormestari

Kunnan hallinto

Valtuusto

Mikko Kanniainen, puheenjohtaja

Katja Kemppainen, 1.varapj.

Aarre Väisänen, 2.varapj 14.11.18 saakka

Kalle Sarsila, 2. varapj 15.11.18 alkaen

Mari Haapalainen

Markku Haapalainen

Anneli Heikkinen 15.11.18 alkaen

Eija Heikkinen

Jorma Heikkinen

Yrjö Heikkinen

Jaana Kemppainen

Tuulikki Kemppainen

Heli Kinnunen

Marketta Moilanen

Markku Moilanen

Maria Niinivaara 20.2.18 saakka

Markku Nivakoski

Harri Peltola

Anja Peura

Seppo Rajala

Anna-Maija Sutinen

Anna-Kaarina Uusitalo

Tomi Väätti 20.2.18 alkaen

Kunnanhallitus

Harri Peltola, pormestari

Mari Haapalainen, varapj.

Markku Haapalainen

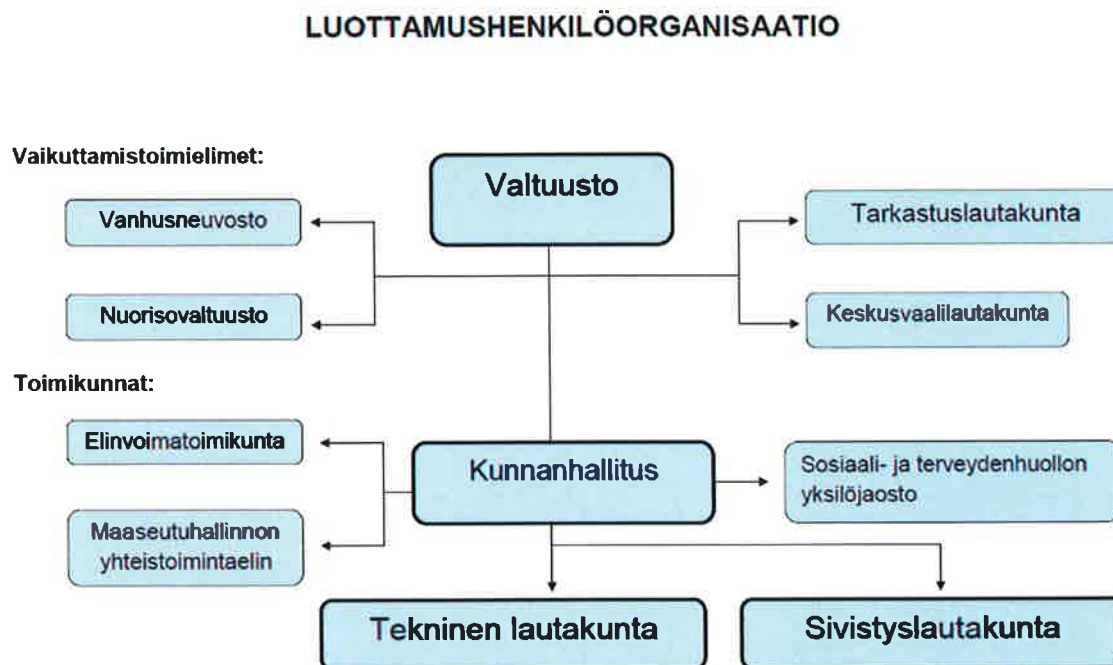
Yrjö Heikkinen

Markku Nivakoski

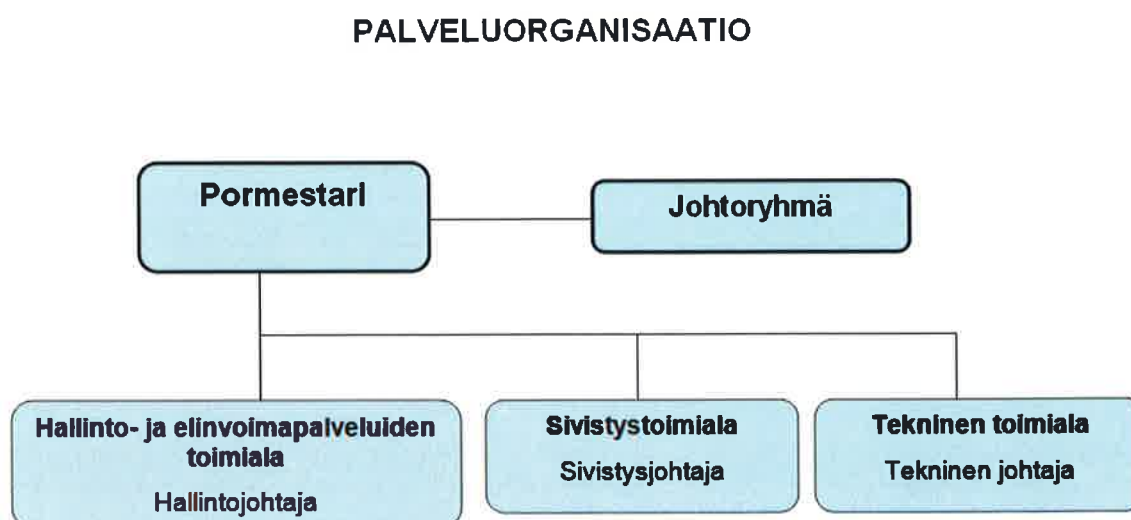
Anja Peura

Anna-Kaarina Uusitalo

Puolangan kunnan luottamushenkilöorganisaatio

Puolangan kunnan palveluorganisaatio 15.5.2018 alkaen

Tilivelvolliset viranhaltijat

Esko Rautiainen, kunnanjohtaja 25.4.2018 saakka

Harri Peltola, pormestari 15.5.2018 alkaen

Paula Karsi - Ruokolainen, hallintojohtaja 8.3.2018 saakka

Aija-Mari Partala, hallintojohtaja 12.3.2018 alkaen

Tuija Mikkonen, sivistysjohtaja 30.6.2018 saakka

Anna Major, sivistysjohtaja 1.10.2018 alkaen

Ismo Moilanen, tekninen johtaja

2. Kunnan toiminnan ja oman alueen taloudellinen kehitys

Yleinen taloudellinen tilanne

Vuonna 2019 talouskasvu hidastuu selvästi nousukauden jälkeen. Suomen talouden kasvu hidastuu alle 1½ prosentin vuosikasvuihin tulevina vuosina. Keskipitkällä aikavälillä vuosina 2022–2023 talouskasvu hidastuu todennäköisesti alle yhteen prosenttiin.

Julkinen talous vahvistuu ja tasapainottuu vuosikymmenen vaihteessa. Julkisen talouden sektoreista valtionhallinto ja paikallishallinto ovat kuitenkin edelleen alijäämäisiä. Julkinen talous alkaa jälleen heikentyä 2020-luvun alkuvuosina, kun sopeutustoimet päättyvät ja talouskasvu hidastuu.

Vuonna 2019 Suomen BKT:n ennustetaan kasvavan 1,7 %. Kotimainen kysyntä ylläpitää kasvua. Yksityisen kulutuksen kasvu jatkuu vahvana. Käytettävissä olevien tulojen kasvua ylläpitävät hyvä työllisyyden kehitys sekä kiihtyvä ansiotason nousu. Yksityisten investointien kasvu jää vaisuksi. Erityisesti uusien asuntojen rakentaminen vähenee voimakkaasti. Suomen viennin kasvua hidastaa ennustejaksolla maailmankaupan hidastuva kasvu.

Vuonna 2020 talouskasvu hidastuu 1,4 prosenttiin. Ansiotason nousu tukee yksityisen kulutuksen kasvua. Ennustejaksolla tuonnin ja viennin arvo kasvavat sekä volyymin kasvun että hintojen nousun seurauksena. Vuonna 2021 BKT kasvu hidastuu 1,2 prosenttiin.

Talouskasvun hidastuminen ja nimellispalkkojen nousu alkavat asteittain heikentää työvoiman kysynnän kasvua vuosina 2020–2021. Työttömyysasteen aleneminen finanssikriisiä edeltävän suhdannehuipun lukemiin lisää työmarkkinoiden kireyttä, mikä puolestaan vahvistaa palkankorotuspaineita ja synnyttää työvoimakapeikkoja talouteen.

Inflaatiopaineiden odotetaan kokonaisuutena kasvavan hitaasti ennustejaksolla. Ansiotason nousun odotetaan vähitellen heijastuvan laajemmin hintoihin ja kulutuskysyntä kasvaa tasaisesti. Raaka-aineiden hintojen kasvu on kuitenkin maltillista. (VM:n talouskatsaus 4.4.2019)

Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa tilikaudella ja sen jälkeen

Puolangan kunnan toiminnassa tapahtui olennaisia muutoksia vuonna 2018. Osa kunnan toimintaan vaikuttavista muutoksista ja niiden toteuttamisista jatkuu myös vuoden 2019 puolella.

Kunnanvaltuusto päätti (15.5.2018) pormestarimalliin siirtymisestä ja hallintosäännön muuttamisesta.

Kunnanhallitus päätti (16.4.2018 § 88) palvelusetelin käyttöön otosta varhaiskasvatuksessa. Kunnanvaltuusto päätti (27.6.2018 § 26) valtuutti kunnanhallituksen kilpailuttamaan ja päättämään varhaiskasvatuksen palveluista. Kunnanhallitus päätti (4.7.2018 § 162), että Touhula Varhaiskasvatus Oy tuottaa varhaiskasvatuspalvelut (esiopetus, aamu- ja iltapäiväkerhot) Puolangalla 1.8.2018 alkaen.

Kunnanhallitus hyväksyi (8.8.2018 § 174) uuden paloasema hankesuunnitelman.

Sivistyslautakunta päätti (2.10.2018 § 18), että Puolangan lukio on maksuton syksystä 2019 alkaen. Lukiolaisten hyvinvointiin panostettiin tarjoamalla kausikortit Paljakan laskettelukeskukseen ja Puolangan kansalaisopistoon sekä kuntosalikortti Honkavaaran kuntosalille.

Puolangan kunnanvaltuusto hyväksyi kokouksessaan (15.11.2018 § 45) vuoden 2019 talousarvion ja taloussuunnitelman vuosille 2020 – 2021. Strategiaan perustuvia tavoitteita toteutetaan vuoden 2019 aikana. Suurimpia toimenpiteitä tulevat olemaan ruokahuollon kilpailutus, talous-, henkilöstö-, ja ICT – palveluiden uudelleen järjestelyt sekä Biokeskushankkeen ja sen ympärille kehittyvän yritystoiminnan eteenpäin vieminen.

Puolangan kunnan verotulot perustuvat merkittävästi pienempiin verotulokertymiin vuonna 2018. Verotulokertymät jäivät 524 000 euroa ennakoitua alhaisemmiksi. Valtionosuudet toteutuivat lähes talousarviossa ennustetun mukaisesti.

Kunta on tulouttanut uuden paloaseman rakentamista varten 2017 tehdyn investointivarauksen 700 000 euroa. Tulouttamiseen vaikutti muun muassa se, että sote- ja maakuntauudistus ei toteutunut suunnitellusti ja rakentamissuunnitelmaa muutettiin alkuperäisestä.

Henkilöstö

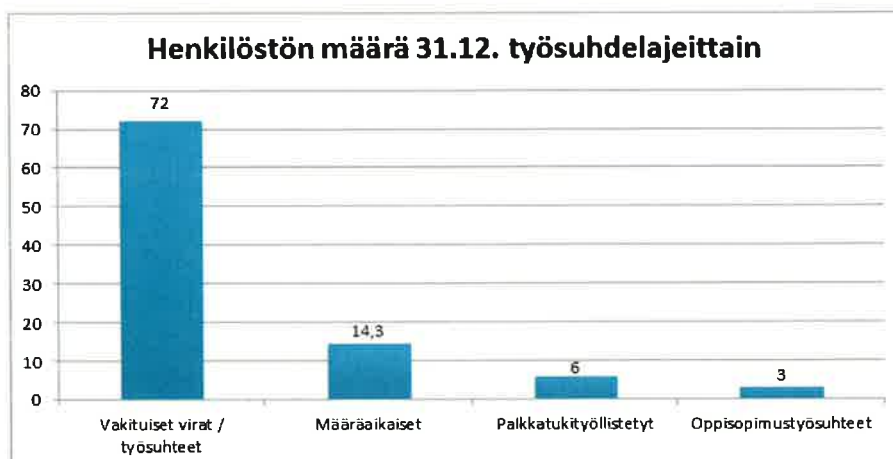
Toimintakertomuksessa esitetään henkilöstömäärä tilinpäätösvuonna sekä palkkojen ja palkkioiden kokonaissumma tilikaudella. Lisäksi tehtäväalueittaiset henkilöstömäärät annetaan liitetiedoissa.

Vuoden 2018 talousarviossa kunnan henkilöstömääräksi oli arvioitu 107 henkilöä ilman sivutoimisia. Henkilöstömäärä vuoden lopussa oli yhteensä 95,3.

Henkilöstöstä vuonna 2018 työskenteli vakinaisissa palvelussuhteessa 72 henkilöä ja määräaikaisessa palvelussuhteessa 14,3 henkilöä. Vuodenvaihteessa 2018 oli 6 työllistettyä ja oppisopimuskoulutuksessa 3 henkilöä. Sivutoimisia vuonna 2018 oli 10 henkilöä. Sivutoimisia työntekijöitä ovat kansalaisopiston tuntiopettajat.

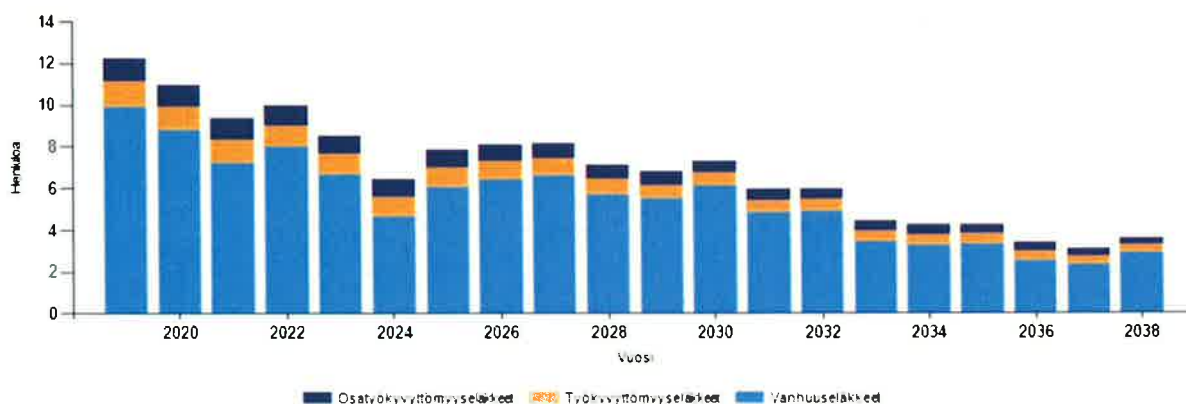
Puolangan kunnassa osa-aikatyötä tekeviä oli vuoden vaihteessa 15,3 henkilöä.

Henkilöstön määrä 31.12.	Hallinto- ja elinvoimatoimiala	Sivistystoimiala	Tekninen toimiala	KUNTA yhteensä
Vakruiset virat / työsuhteet	17	35	20	72
Määräaikaiset	1,3	11	2	14,3
Palkkatukityöllistetyt	1	0	5	6
Oppisopimustyösuhteet	0	1	2	3
Määräaikaiset ja työllistetyt yhteensä	19,3	47	29	95,3

Henkilöstösuunnittelun kannalta olisi tärkeää pystyä ennakoimaan työvoiman poistumaa. Kuntatyönantajan tilaston mukaan koko kunta-alan henkilöstön keski-ikä oli vuonna 2017 45,8 vuotta. Puolangan kunnan koko henkilökunnan keski-ikä vuonna 2018 oli 51,7 vuotta, vakinaisen henkilöstön keski-ikä oli 52,1 vuotta.

Eläköitymisennuste 2019 - 2038

Kuva: Kevan tilasto eläköitymisennusteesta 2019 – 2038 Puolangan kunnan osalta.

Kunnan palveluksesta on arvion mukaan jäämässä eläkkeelle vuosina 2019 – 2021 aikana yhteensä noin 20 työntekijää. Hallinnon ja elinvoimapalveluiden toimialalta 3, sivistystoimialalta 9 ja tekniseltä toimialalta 7 henkilöä.

Toimialoilla käydään säännölliset kehityskeskustelut. Keskusteluissa pohjana on yhteinen kehityskeskustelulomake. Kunnassa on käytössä HR eTyöpöytä, jonne kehityskeskustelut tallentuvat.

Kunnassa toimii Yt-toimikunta henkilöstön ja työnantajan välisenä yhteistyöelimenä. Työsuojeluasioista vastaa työsuojelupäällikkö.

Kunnan työterveyspalvelut tuotti vuonna 2018 Attendo Oy ja työterveyshuollon kustannukset vuonna 2018 olivat 38 721 euroa, joista Kelan korvattavia kustannuksia 18 630 euroa. Sairauspoissaolot olivat 2018 vuonna 1539 kalenteripäivää eli 16 työpäivää/työntekijä (vuonna 2017: 2628 kalenteripäivää, joista työpäiviä 1855 eli 17 työpäivää/työntekijä).

Henkilöstökulut talousarviossa vuonna 2018 olivat 5 732 000 euroa. Henkilöstökulut vuonna 2018 toteutuivat yhteensä 5 654 742 euroa.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus Puolangan kunnassa

Puolangan kunnassa laadittu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma perustuu yhdenvertaisuuslakiin sekä lakiin naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta. Tasa-arvo on kaikkien ihmisten perusoikeus ja jokaisen demokraattisen yhteiskunnan perusarvo.

Puolangan kunta ottaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusperiaatteet huomioon kaikissa päätöksissään, niiden valmistelussa ja toimeenpanossa. Tavoitteena on aidosti monimuotoisen, tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen työyhteisön rakentaminen. Puolangan kunta on työpaikka, jossa kaikki työntekijät tekevät työtä samoilla ehdoilla ja samoin edellytyksin.

Puolangan kunnassa on laadittu ohjeistusta tasapuolisen kohtelun takaamiseksi, koskien koko henkilökuntaa. Vuoden 2018 aikana kunnanhallitus on hyväksynyt seuraavat ohjeet: Sairauspoissaolojen hallinnollinen ohje – Ohje esimiehille ja henkilöstölle sairauslomien hyväksymisestä, Työhyvinvoinnin varhainen ja tehostettu tuki sekä päihdeohjelma – Toimintatavat Puolangan kunnassa, Savuton kunta – ohjelma ja Henkilöstö – ja koulutussuunnitelma 2018 – 2019. Perheystävällisenä työpaikkana Puolangan kunta mahdollistaa myös etätyön tekemisen.

Ympäristöasiat

Tekninen lautakunta toimii Puolangan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena. Se vastaa ympäristöviranomaiselle kuuluvista ilmansuojelun, vesiensuojelun, jätehuollon, meluntorjunnan, lupa-, ilmoitus- ja valvonta-asioista. Lisäksi sen vastuulle kuuluu luonnonsuojeluun ja ympäristön tilan seurantaan liittyvät tehtävät Puolangan kunnan alueella. Viranomaisen vastuisiin kuuluvat myös ympäristö- ja maa-aineslupien valmistelu sekä valvonta.

Kertomusvuonna kunnan alueella ei ole tapahtunut maaperän puhdistamiseen ja pohjaveden suojelemiseen liittyviä onnettomuuksia.

Vesi- ja viemärlaitos

Puolangan kunnan tekninen toimi vastaa kunnan omistamista vesi- ja viemärlaitosten verkostojen rakentamisesta, käytöstä ja kunnossapidosta.

Puolangalla on kaksi jätevedenpuhdistamo, toinen sijaitsee kirkonkylällä ja toinen Paljakassa. Kirkonkylän puhdistamo on biologinen ja Paljakan puhdistamo on kemiallinen.

Jätehuolto

Palvelun järjestämisvastuu on Kainuun jätehuollon kuntayhtymällä. Ekokympillä on lajitteluasema, jossa jätteet lajitellaan säännösten mukaisesti jatkokäsittelyyn. Tämän lisäksi Ekokympillä on kymmenkunta jätteiden aluekierrätyspistettä kunnan alueella.

Muut ei-taloudelliset asiat

Kunnalla on käytössä sidonnaisuusrekisteri, jonka tiedot julkaistaan yleisessä tietoverkossa. Sidonnaisuusrekisterin tarkoituksena on lisätä päätöksenteon läpinäkyvyyttä.

Puolangan kunta noudattaa toiminnassaan lainsäädäntöä korruption vastaisesta toiminnasta sekä ihmisoikeusasioista.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Puolangan kunnan tulevaan kehitykseen vaikuttaa tulorahoituksen kehittyminen. Verotulojen kehittymiseen ja kasvuun tarvitaan kunnan elinvoiman ja työllisyyden kehittymistä positiiviseen suuntaan. Työmarkkinatuen kuntaosuus on 135 000 euroa. Kunnan panostus on tärkeää työttömyyden hoidossa.

Tulevina vuosina kunta luo uusia investointimahdollisuuksia Honkavaaran alueelle. Investoinneilla luodaan uusia työpaikkoja ja pyritään siten vaikuttamaan positiivisesti väestökehitykseen. Paljakan matkailualueen kehittyminen luo uusia mahdollisuuksia elinkeinoelämälle. Paltamoon suunniteltu KaiCell Fibers Oyn biotuotetehdas on merkittävä työllistäjä myös puolankalaisille toimijoille.

Puolangan uusi kuntastrategia on 2018 – 2025 on valmistunut keväällä 2018. Siinä on määritelty kunnan kehityksen linjaukset ja painopisteet tuleville vuosille. Myönteisen kehityksen kannalta on tärkeää myös valmistella toimenpideohjelmat talousarvion laatimisen yhteydessä.

Tilinpäätöksen vaikutus kuluvan kauden talousarvioon

Vuosikate oli 117 263 euroa, joka on 11 % suunnitelman mukaisista poistoista. Kunnan alijäämäksi muodostui 131 574 euroa. Valtionosuudet nousevat vuodelle 2019 ja lisäksi kulurakenne pysyy 2018 vuoden tasolla, joten vuoden 2019 ennuste on ylijäämäinen.

Verotulot pienenevät edellisvuodesta 8,5 % ja valtionosuudet pienenevät 2,6 % edellisvuoteen verrattuna. Kuluvan vuoden verokertymän ennustetaan nousevan vuoden 2017 tasolle.

Edelleen alhaisesta korkotasosta johtuen korkokulut säilyivät maltillisina. Lainakanta oli taseessa vuoden lopussa 7,2 milj. euroa, joka tekee 2768 euroa/asukas. Kunnalla on pitkäaikaista lainaa 6 milj. euroa ja lyhytaikaista lainaa on 1,2 milj. euroa.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Kirjanpitolauslautakunnan kuntajaoston yleisohjeen mukaan kunnan ja kuntakonsernin on toimintakertomuksessaan arvioitava toiminnan laajuuteen ja rakenteeseen nähden tasapuolisesti ja kattavasti merkittävämpiä riskejä, epävarmuustekijöitä sekä muita toiminnan kehittymiseen vaikuttavia seikkoja. Kunnan toimintaan vaikuttavat toiminnalliset riskit, rahoitus- ja vahinkoriskit.

Kunnanhallitus on hyväksynyt Puolangan kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksen 18.3.2019. Toimialojen riskeistä ja niiden hallinnasta raportoidaan toimintakertomuksessa.

Taloudelliset riskit

Taloudellisen riskin muodostaa muun muassa se, että toiminta ei ole tavoitteiden mukaista tai poikkeamia asetetuista tavoitteista ei oteta huomioon.

Kunnan tulorahoitus perustuu pääosin valtionosuuksiin ja verotuloihin, joihin kohdistuvat muutokset heijastuvat suoraan kunnan talouteen. Riskiä voidaan pienentää kulutason sopeuttamisella pienenevän tulorahoituksen tasolle. Lisäksi hallittu investointisuunnittelu ja elinvoiman kehittäminen ovat keinoja varautua tulorahoituksen vähenemiseen.

Rahoitusriski on kunnan velkaantumisaste ja korkotason nousu. Riskiin on varauduttu kartoittamalla lainojen korkoriskit ja puolet lainoista on korkosuojattu.

Riskin muodostaa myös se, että kirjanpitoa ei hoidettaisi lakien ja määräysten mukaisesti tai saatavia ei saataisi perityksi. Keinoja riskien toteutumisen ehkäisemiseksi ovat muun muassa varovaisuuden periaate, toiminnan ja talouden suunnitteluun liittyvät ohjeet, koulutukset ja talouden seuranta sekä raportointi. Lisäksi laskujen huolellinen asiatarkestus ja hyväksyminen, kassavarojen tarkastukset, täsmäykset, henkilökunnan koulutus ja ohjeistus arvonnalisäveron käsittelyyn ovat keinoja estää riskien toteutuminen.

Puolangan kunnalla on Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän kanssa keskeneräinen eläkevastuumaksuihin liittyvä riita-asia. Se koskee Kainuun sairaanhoitopiiriin ja sitä edeltävien kuntayhtymien ennen vuotta 2005 eläkkeelle jääneiden työntekijöiden eläkevastuumaksuja.

Toiminnalliset riskit

Merkittävämmät riskit kohdentuvat henkilöstöön. Kunnan ohut organisaatio pitää sisällään riskin avainhenkilöiden jäämisestä pois nopealla aikataululla, jolloin tiedon ja osaamisen siirto muulle organisaatiolle jää tekemättä. Riskiin on varauduttu tiedon jakamisella useammalle henkilölle sekä nimeämällä varahenkilö/työpari.

Tietojärjestelmien toimintahäiriöt ja mahdolliset väärinkäytökset muodostavat riskin, johon on varauduttu laatimalla tietoturvapoliittikka ja käyttäjäsitoumukset. Tietosuojia-asetuksen vaatimat toimenpiteet on kunnassa tehty. Käyttäjäsitoumus vaaditaan kaikilta työntekijöiltä.

Strategiset riskit

Toimintaedellytyksiin liittyvä merkittävä riski on yleinen kansallinen ja maailmalla vallitseva taloudellinen tilanne. Sillä on vaikutusta suoraan työllisyyteen ja siihen, miten valtio voi kuntien peruspalveluita rahoittaa. Ikärakenteen muutos on riski ja sen suotuisaan kehitykseen voidaan vaikuttaa luomalla uusia työpaikkoja. Riskeihin varaudutaan panostamalla kunnan elinvoimaisuuteen sekä hyödyntämällä Biokeskus- hankkeen tuomia mahdollisuuksia Honkavaaran alueella.

Vahinkoriskit

Vakuutus sopimukset on kilpailutettu vuonna 2017 ja käydään läpi vuosittain kunnan vakuutusmeklarin kanssa. Kunnan vahinkoriskit koostuvat kiinteistöihin kohdistuvista vahinkotapahtumista sekä henkilöstön, oppilaiden tai asiakkaiden tapaturmista. Riskeihin on varauduttu pitämällä vakuutukset ajan tasalla, turvallisuuteen liittyvät ohjeet ja tarkastukset ovat myös ajan tasalla.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Kirjanpitolautakunnan jaosto on antanut 2.5.2017 päivitetyn ohjeen kunnille ja kuntayhtymille tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta. Ohjeen mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kunnassa järjestetty. Lisäksi tulee selvittää, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää.

Kunnanhallitus on hyväksynyt 18.3.2019 Puolangan kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen. Kunnan hallintosäännössä on määräykset sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuista, työnjaosta ja tehtävistä.

Konsernijohto vastaa konsernin ohjauksesta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuuden valvonnasta kunnanhallituksen hyväksymän ohjeen mukaisesti. Kuntakonsernin selonteko esitetään kuntakonsernin toimintaa ja taloutta koskevassa osiossa.

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista. Päätöksenteon perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa. Lisäksi lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan, omaisuus ja voimavarat turvataan.

Sisäisen valvonnan järjestäminen perustuu ohjeistukseen ja läpi organisaation toteutuvaan systemaattiseen riskien hallintaan, jolloin katetaan oleellimmat toimintaan ja talouteen liittyvät erilaiset riskit. Kunnalla on voimassa kattava vakuutusturva riskien realisoitumisen varalta. Kunnan

vakuutukset ovat Pohjolassa ja vakuutusmeklari Novum Oy:stä. Kunnan työntekijöiden ryhmähenkivakuutus on Kuntien eläkevakuutuksessa.

Kunnanhallituksella ei ole tiedossa omaisuuden hankinnan, luovutuksen tai hoidon valvonnan osalta laiminlyöntejä.

Vastuu sisäisen valvonnan järjestämisestä on ollut ensisijaisesti tilivelvollisilla viranhaltijoilla. Koko kunnan sisäinen valvonta on toteutunut mm. lautakuntien ja kunnanhallituksen neljän kuukauden välein laadittavilla osavuosikatsauksilla. Talouden tunnuslukuja on seurattu toimialoitain kuukausittain.

Päätöksenteko

Kunnanhallitus seuraa lautakuntien työskentelyä pöytäkirjojen välityksellä. Pormestarin ja hallintojohtajan viranhaltijapäätökset ovat nähtävillä kunnanhallituksessa, sivistystoimialan sivistyslautakunnassa sekä teknisen toimialan viranhaltijapäätökset teknisessä lautakunnassa.

Viranhaltijapäätökset tehdään Dynasty -asianhallintajärjestelmässä ja ne ovat nähtävillä kunnan verkkosivuilla.

Henkilöstöä koskevat päätökset, esimerkiksi vuosilomat ja sairauslomat, tehdään Web-Tallennus -ohjelmassa. Kukin työntekijä tai yksikön sihteeri syöttää hakemuksen sähköisesti ja lähettää esimiehelle hyväksyttäväksi. Päätös menee sähköisesti suoraan henkilöstöhallinnon järjestelmään palkanlaskennan perusteeksi. Työsopimukset ja virkamääräykset tehdään samoin Web-Tallennuksessa sähköisillä lomakkeilla. Matkalaskut tehdään M2 - matka - ja kulunhallintajärjestelmässä. Matkalaskujen hyväksyntäkierto, maksatus ja kirjanpitoonsiirto tapahtuvat sähköisesti.

Talous

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä hoitaa kunnan kirjanpidon yhteistoimintasopimuksen perusteella. Ostolaskut, laskenta- ja rahatoimi sekä henkilöstöhallinto hoidetaan soten tietojärjestelmissä. Näihin järjestelmiin on rakennettu kontrollijärjestelmät, jotka vähentävät virheiden ja mahdollisten vahinkojen määrää. Kunnan omassa toiminnassa tietoturvallisuuden ja tietohallinnon osalta noudatetaan Kainuun soten hyväksymiä tietoturvallisuusperiaatteita.

Kunnan vastuualueiden velvollisuutena on varmistua annettujen ja saatujen tietojen oikeellisuudesta ja ajanmukaisuudesta. Vastuualueet raportoivat talousarviossa annettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä muita oleellisista havainnoista kunnanvaltuustolle, kunnanhallitukselle ja tarkastuslautakunnalle. Tekniset palvelut antaa selvityksen valmistuneista investoinneista vuosittain.

Laskun asiatarkastaja ja hyväksyjä eivät saa olla sama henkilö. Laskun hyväksyjä vastaa laskun ja tiliointien oikeellisuudesta sekä siitä, että käytettävissä olevaa määrärahaa ei ylitetä. Hyväksyjä huolehtii myös siitä, että laskut ja muut maksutositteet tulevat viivytyksettä hyväksytyiksi ja toimitetaan maksettavaksi niin, etteivät maksut viivästy.

Saatavien perintä ja valvonta ovat Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän tehtävänä yhteistoimintasopimuksen perusteella.

Maisema – palvelua käytetään sivistys- ja vapaa-ajan palveluiden, teknisten palveluiden sekä keskushallintopalveluiden taloussuunnittelun, seurannan ja tilinpäätöksen työkaluna. Lisäksi palvelulla voidaan toteuttaa kunnan toiminnan- ja talouden ohjaus sekä palveluiden tuotteistaminen, sekä tilinpäätöstietoihin perustuva Maisema- mallin mukainen kuntavertailu vertaisarvio sivistys- ja vapaa-ajan palveluiden, teknisten palveluiden sekä keskushallintopalveluiden osalta.

Muuta

Henkilöstölle tiedotetaan muutoksista ja uusista ohjeista sähköpostilla ja henkilöstöinfossa.

Tiedotusvälineille lähetetään kokousten esityslistat ja kokouksen jälkeen tehdyt päätökset löytyvät yleensä heti kokouksen jälkeen sähköisessä muodossa Puolangan kunnan kotisivuilta.

3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

TULOSLASKELMA

	2018		2017	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	2 028 259,19		1 697 782,01	
Maksutuotot	1 522 503,27		1 333 782,90	
Tuet ja avustukset	397 390,51		284 936,80	
Muut toimintatuotot	746 816,01	4 694 968,98	531 235,17	3 847 736,88
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-4 009 064,30		-4 038 129,49	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-1 518 498,47		-1 578 136,51	
Muut henkilösivukulut	-127 179,98		-163 109,02	
Palvelujen ostot	-18 006 031,17		-17 318 012,18	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 797 752,85		-1 904 484,79	
Avustukset	-750 882,91		-769 950,67	
Muut toimintakulut	-279 857,57	-26 489 267,25	-231 974,41	-26 003 797,07
Toimintakate		-21 794 298,27		-22 156 060,19
Verotulot		8 108 109,95		8 861 785,65
Valtionosuudet		13 845 911,00		14 220 023,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot				
Muut rahoitustuotot	11 811,21		1 403 963,37	
Korkokulut	-46 495,44		-48 364,80	
Muut rahoituskulut	-7 775,55	-42 459,78	-15 293,71	1 340 304,86
Vuosikate		117 262,90		2 266 053,32
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot		-1 092 882,44		-1 130 159,28
Arvonalentumiset		0,00		-88 151,79
Satunnaiset tuotot ja kulut				
Satunnaiset kulut		0,00		-113 000,00
Tilikauden tulos		-975 619,54		934 742,25
Poistoeron vähennys		144 045,60		72 022,80
Varausten lisäys		0,00		-700 000,00
Varausten vähennys		700 000,00		
Tilikauden + yli/-alijäämä		-131 573,94		306 765,05

Tuloslaskelman tunnusluvut	2018	2017
Toimintatuotot / Toimintakulut %	18	15
Vuosikate / Poistot %	11	186
Vuosikate € / asukas	45	849
Asukasmäärä	2597	2669

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2018	2017
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	117 262,90	2 266 053,32
Satunnaiset erät	0,00	-113 000,00
Tulorahoituksen korjauserät	22 846,25	180 155,66
TOIMINNAN RAHAVIRTA	140 109,15	2 333 208,98
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-936 378,78	-616 025,44
Rahoitusosuudet investointimenoihin	143 955,39	24 588,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	204 040,00	58 800,00
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-588 383,39	-532 637,44
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-448 274,24	1 800 571,54
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET	43 762,08	43 762,08
Antolainasaamisten lisäykset		
Antolainasaamisten vähennykset	43 762,08	43 762,08
LAINAKANNAN MUUTOKSET	610 846,60	-582 010,60
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	-7 142,80	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-582 010,60	-582 010,60
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 200 000,00	0,00
OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET	0,00	0,00
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET	-288 118,63	452 112,11
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	27 797,54	2 686,49
Vaihto-omaisuuden muutos		
Saamisten muutos	-28 918,39	-1 152 765,01
Korottomien velkojen muutos	-286 997,78	1 602 190,63
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	366 490,05	-86 136,41
RAHAVAROJEN MUUTOS	-81 784,19	1 714 435,13
Rahavarat kauden lopussa	2 517 571,13	2 599 355,32
Rahavarat 1.1.	2 599 355,32	884 920,19

Rahoituslaskelman tunnusluvut	2018	2017
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä viime vuodelta 1000 €	- 2017	1800
Investointien tulorahoitus %	15	354
Lainanhoitokate	0	3,5
Kassan riittävyys pv	28	34
Asukasmäärä	2597	2669

Toimintatuotot, toimintakulut ja toimintakate

Kunnan ulkoiset toimintatuotot olivat 4,7 milj. euroa, nousua edelliseen vuoteen verrattuna 22 %. Ulkoiset toimintakulut nousivat 1,9 % ollen 26,5 milj. euroa.

Toimintakate oli -21,8 milj. euroa, muutos edelliseen vuoteen verrattuna -1,6 %.

Rahoitus

Verotulot

Verotuloja kertyi 8,1 milj. euroa noin 0,75 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Verotulot	2018	2017
Kunnan tulovero	6 079 264	6 696 572
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 233 322	1 367 424
Kiinteistövero	795 524	797 790
Verotulot yhteensä	8 108 110	8 861 786

Valtionosuudet

Valtionosuuksia kertyi 13,8 milj. euroa, valtionosuudet laskivat noin 0,37 milj. euroa verrattuna edelliseen vuoteen.

Valtionosuudet	2018	2017
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	11 659 231	12 022 115
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	2 191 464	2 183 016
Järjestelmämuutoksen tasaus	0	0
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-4 784	14 892
Valtionosuudet yhteensä	13 845 911	14 220 023

Vuosikate

Vuosikate on 117 263 euroa. Asukasta kohden vuosikate on 45 euroa.

Tase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA

	2018		2017	
A PYSYVÄT VASTAAVAT				
I Aineettomat hyödykkeet				
1. Aineettomat oikeudet	0,00		0,00	
II Aineelliset hyödykkeet				
1. Maa- ja vesialueet	2 420 854,24		2 430 690,24	
2. Rakennukset	13 572 869,47		14 383 951,24	
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 892 249,47		2 061 887,30	
4. Koneet ja kalusto	241 328,08		331 688,93	
5. Muut aineelliset hyödykkeet	16 818,79		16 818,79	
6. Keskenäiset hankinnat	774 401,65		217 686,98	
7. Ennakkomaksut	-104 069,24	18 814 452,44	-17 388,00	19 445 335,45
III Sijoitukset				
1. Osakkeet ja osuudet	1 250 216,71		1 146 679,00	
2. Muut lainasaamiset	566 907,13	1 819 123,84	612 669,21	1 759 348,21
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT				
1. Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1 418,93	1 418,93	1 490,33	1 490,33
C VAIHTUVAT VASTAAVAT				
I Saamiset				
Pitkäaikaiset saamiset				
1. Lainasaamiset	214 256,72		0,00	
2. Muut saamiset	9 000,00		15 000,00	
Lyhytaikaiset saamiset				
1. Myyntisaamiset	2 602 832,86		2 809 314,79	
2. Lainasaamiset	14 160,00		0,00	
2. Muut saamiset	636 795,98		606 485,70	
3. Siirtosaamiset	596 962,84		434 289,40	
II Rahoitusarvopaperit				
1. Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	1 724 750,80		1 724 750,80	
IV Rahat ja pankkisaamiset	792 820,33	6 593 579,41	874 604,52	6 646 445,21
VASTAAVAA YHTEENSÄ	27 228 574,62		27 852 619,20	

VASTATTAVAA

	2018		2017	
A OMA PÄÄOMA				
I Peruspääoma	12 618 983,95		12 618 983,95	
II Edellisten tilikausien ylijäämä	2 293 187,45		2 338 206,45	
III Tilikauden alijäämä	-131 573,94	14 780 597,46	-45 019,00	14 912 171,40
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET				
1. Poistoero	1 152 364,88		1 296 410,48	
2. Vapaaehtoiset varaukset		1 152 364,88	700 000,00	1 996 410,48
C PAKOLLISET VARAUKSET				
1. Muut pakolliset varaukset	113 000,00		113 000,00	
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT				
1. Valtion toimeksiannot	37 768,51		10 327,12	
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	8 664,40	46 432,91	8 379,65	18 706,77
E VIERASPÄÄOMA				
I Pitkäaikainen				
1. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	5 231 666,65		5 820 105,75	
2. Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	176 080,63	5 407 747,28	176 080,63	5 996 186,38
II Lyhytaikainen				
1. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 781 296,30		582 010,60	
2. Saadut ennakot	47 000,00		34 529,62	
3. Ostovelat	2 268 549,98		2 803 057,77	
4. Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	99 367,89		107 144,33	
5. Siirtovelat	1 532 217,92	5 728 432,09	1 289 401,85	4 816 144,17
VIERASPÄÄOMA YHTEENSÄ		11 136 179,37		10 812 330,55
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	27 228 574,62		27 852 619,20	

Taseen tunnusluvut	2018	2017
Omavaraisuusaste %	58 %	61 %
Velat ja vastuut käyttötuloista	42 %	40 %
Suhteellinen velkaantuneisuus %	42 %	40 %
Kertynyt ylijäämä	2 161 614	2 293 187
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), € / asukas	832	859
Lainakanta 31.12.	7 189 043	6 578 196
Lainat € / asukas	2 768	2 465
Lainasaamiset	568 907	612 669
Asukasmäärä	2597	2669

4. Kuntakonsernin toiminta ja talous

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yksiköt

Puolangan kunnan konserniin kuuluvat seuraavat yhtiöt ja kuntayhtymät, jotka on yhdistelty nimellisesti eli painoarvomenetelmän mukaan.

Nimi	Kunnan omistusosuus	Kunnan osuus omasta pääomasta	Osuus vieraasta pääomasta	Osuus voitosta tai tappiosta
Kiinteistö Oy Puolangan Vuokratalot	100 %	448 028	2 500 048	0,00
Asunto Oy Puolangan Maaherra	58,60 %	88 805	4 530	2,40
Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä	4,41 %	695 994	6 339 586	
Kainuun Liitto	4,03 %	65 200	33 256	706
Kainuun jätehuollon kuntayhtymä	4,38 %	70 785	298 879	19 719

Kunnan omistusyhteisöjä ovat seuraavat:

Nimi		Kunnan osuus omasta pääomasta	Osuus vieraasta pääomasta	Osuus voitosta tai tappiosta
Kiinteistö Oy Puolangan Yhtyneet Virastot	38 %	55 613	3 259	134
Kiinteistö Oy Puolangan Toivolanrivi	29 %	57 776	8066	3761
Kiinteistö Oy Puolangan keskus	23 %	85 594	784	2
Kiinteistö Oy Paljakan Karhunpesä	33 %	128 786	84,09	-1258
Auhon vesiosuuskunta	48 %	1429	251	127

Konsernin toiminnan ohjaus

Konsernilla tarkoitetaan kunnan (emoyhteisön) sekä yhden tai useamman juridisesti itsenäisen yhteisön muodostamaa taloudellista kokonaisuutta, jossa kunnalla yksin tai yhdessä muiden kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa on määräämisvalta yhdessä tai useamman yhteisössä (tytäryhteisö). Määräämisvaltasuhde voi perustua myös siihen, että tytäryhteisöllä yksin tai yhdessä muiden tytäryhteisöjen kanssa on määräämisvalta toisessa yhtiössä.

Kuntayhtymä yhdistellään aina kunnan konsernitilinpäätökseen riippumatta siitä, mikä on kunnan osuus kuntayhtymän varoista ja velvoitteista. Yhdistely tehdään omistusoikeuden mukaisesti.

Puolangan kunnan konserniin kuului vuoden 2018 lopussa kaksi tytäryhteisöä Kiinteistö Oy Puolangan Vuokratilat ja Asunto Oy Puolangan Maaherra. Konsernitilinpäätökseen on myös yhdistelty kolme kuntayhtymää, joissa kunta on jäsenenä.

Konsernin toiminnan ohjaus tapahtuu Puolangan kunnan 9.10.2018 § 201 hyväksymän konserniohjeen mukaisesti. Konsernin toiminnan ohjaus tapahtuu käytännössä konserniyhteisön yhtiökokousedustajiksi ja hallituksen jäseniksi valittujen luottamushenkilöedustajien toimesta sekä kunnanhallituksen ja - valtuuston päätöksillä konserniin liittyvissä asioissa. Valtuusto voi lisäksi asettaa tavoitteita, jotka ohjaavat edustajia tytäryhteisön toimielimessä.

Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

KOY Puolangan Vuokratalot

Yhtiö on perustettu v. 1998 fuusioimalla Puolangan kunnan omistamat kiinteistö- ja asuntoyhtiöt. Yhtiö on merkitty kaupparekisteriin 31.12.1998. Osakkeiden lukumäärä on 514 kpl, jotka omistaa Puolangan kunta.

Yhtiökokouksessa 4.8.2017 on päätetty muuttaa yhtiöjärjestystä siten, että hallituksen jäsenten lukumäärä on kolme aikaisemman viiden jäsenen ja kahden varajäsenen sijaan.

Muutettu yhtiöjärjestys on merkitty kaupparekisteriin 24.10.2017.

Yrityksellä ei ole omaa henkilökuntaa.

Taloushallinnon tietojen siirto uuteen järjestelmään oli haasteellista, minkä johdosta talouden seurannassa oli viiveitä vuoden 2018 alkupuoliskolla. Tämän johdosta tilinpäätös vuodelta 2017 on valmistunut normaalia myöhemmin 20.6.2018.

Asuntojen käyttöaste oli noin 81 % tasolla laskien hieman edellisestä vuodesta. Liikevaihto oli 854 770 €, jossa laskua edelliseen vuoteen verrattuna 2,5 %. Toiminnan käyttökustannukset ovat pysyneet edellisten vuosien tasolla. Tulos ennen tilinpäätössiirtoja 65 391,68 euroa siirretään asuintalovaraukseen tulevien peruskorjaushankkeitten rahoitukseen. Siirron jälkeen varaus yhteensä 185 800,88 euroa.

Asumispalveluiden markkinoinnin ja asiakaspalvelun on tuottanut Puolangan kunta.

Kiinteistöjen hoitopalvelut on hankittu paikkakunnalla toimivilta yrityksiltä ja kunnalta. Teknisiä palveluita on hankittu eri alojen asiantuntijoilta tarpeen ja tarjonnan mukaan.

Joulukuussa yhtiön hallitus aloitti järjestelyn, jonka tavoitteena on parantaa asiakaspalvelua ja tehostaa toimintaa liittämällä se nykyistä tiiviimmin kunnan toimintaan voimassaolevien määräysten ja konserniohjeen mukaisesti.

Alkuvuonna 2019 tehdyn sopimuksen mukaan taloyhtiön hallitus vastaa osakeyhtiölain mukaisesti yhtiön hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Keskeisinä keinoina ovat palvelusopimukset, niiden valvonta sekä yhteistyö kunnan ja muiden palveluiden tuottajien kanssa.

Yhtiön toiminnan kannalta tärkein ulkoinen tekijä on asuntojen kysynnän määrällinen ja laadullinen kehitys. Kiinteistöjen kunnossapito ja palvelutasoa tulee kehittää kysyntää vastaavasti. Tarvittaessa tulee luopua vajaakäytössä olevista rakennuksista.

Asunto Oy Puolangan Maaherra

Kunta on yhtiöittänyt omistamansa pienkerrostalon osoitteessa Maaherrankatu 3. Yhtiö on merkitty kaupparekisteriin 23.8.2018. Yhtiöstä on myyty 31.12.2018 mennessä 5 huoneistoa.

Kunnan omistusosuus 31.12.2018 on ollut 58.6 % osakkeista. Vuokratuottoja kunta on saanut omistamistaan huoneistoista aikavälillä 1.9.2018 - 31.12.2018 yhteensä 8292,01 euroa.

Arvio konsernin tulevasta kehityksestä

Konsernin kehitys jatkuu vakaana tulevina vuosina.

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän uuden sairaalan rakentamisesta aiheutuva lainakannan kasvu vaikuttaa myös konsernin velkaisuuteen.

Lisäksi KOY Puolangan Vuokratalojen lainoitus voi lisätä konsernin velkaa tulevina vuosina.

Konsernivalvonnan järjestäminen

Konserniohjeen mukaan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, pormestari ja hallintojohtaja. Konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä.

Kunnan tytäryhteisöjen ohjaus ja valvonta tapahtuu sisäisenä valvontana konsernijohton toimesta ja lisäksi tytäryhteisöihin kunnan nimeämät edustajat raportoivat kunnanhallitukselle keskeisiä tapahtumia.

Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernin tuloslaskelma

	2018	2017
Toimintatuotot	21 176 500,50	19 586 902,85
Toimintakulut	-42 354 231,92	-41 097 950,41
Toimintakate	-21 177 731,42	-21 511 047,56
Verotulot	8 108 109,95	8 861 785,65
Valtionosuudet	13 845 911,00	14 220 023,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	3 250,87	3 350,91
Muut rahoitustuotot	22 133,41	1 414 413,19
Korkokulut	-67 275,05	-63 917,63
Muut rahoituskulut	-44 472,33	-23 690,60
Vuosikate	689 926,43	2 900 916,96
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 642 162,39	-1 640 615,07
Arvonalentumiset	-2 057,16	-118 391,43
Satunnaiset kulut	-1 349,74	-113 000,00
Tilikauden tulos	-955 642,86	1 028 910,46
Laskennalliset verot	-13 078,34	-22 452,03
Rahaston muutokset	3 616,87	0,00
Varausten lisäys	0,00	3 767,42
Vähemmistöosuudet	1,69	
Tilikauden ylijäämä	-965 102,64	1 010 225,85

Konsernin rahoituslaskelma

	2018	2017
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	627 173,22	2 870 220,10
Satunnaiset erät	64 041,94	-113 000,00
Tulorahoituksen korjauserät	219 006,52	232 811,97
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-3 157 229,44	-1 844 382,88
Rahoitusosuudet investointimenoihin	146 607,96	30 197,03
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	205 909,52	59 954,93
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET		
Antolainasaamisten lisäykset	-605,55	1 513 732,39
Antolainasaamisten vähennykset	43 762,08	20 654,73
LAINAKANNAN MUUTOKSET		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 221 534,68	-16 328,07
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle		-44 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-835 252,85	-776 561,20
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 600 142,50	-440 327,91
OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET		
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	54 738,35	43 249,70
Vaihto-omaisuuden muutos	-8 311,46	-2 483,65
Saamisten muutos	-1 036 317,76	-1 271 919,89
Korottomien velkojen muutos	-230 208,27	1 579 120,75
Rahoitustuotot ja kulut	-7 704,16	-12 548,03
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	1 801 777,56	636 588,82
RAHAVAROJEN MUUTOS	-92 712,72	1 872 389,97
RAHAVAROJEN MUUTOS		
Rahavarat kauden lopussa	3 188 741,32	3 281 454,04
Rahavarat 1.1.	3 281 454,04	1 409 064,07
	-92 712,72	1 872 389,97

Konsernin tase

VASTAAVAA	2018	2017
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	36 046,77	28 722,78
Muut pitkävaikutteiset menot	55 590,49	72 966,76
Ennakkomaksut	9 312,35	6 031,05
 Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	2 504 937,15	2 500 507,26
Rakennukset	16 405 219,96	17 460 820,19
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 221 472,83	2 424 186,55
Koneet ja kalusto	449 101,36	558 174,43
Muut aineelliset hyödykkeet	17 038,52	17 038,52
Keskeneräiset hankinnat	4 380 799,94	1 766 288,75
Rahoitusosuudet	-106 724,90	-17 391,09
 Sijoitukset		
Muut osakkeet ja osuudet	333 811,00	324 166,21
Muut lainasaamiset	16 110,80	16 110,80
Muut saamiset	16 428,82	15 823,27
 TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	0,01	40 052,36
Lahjoitusrastojen erityiskatteet	7 019,05	7 090,45
Muut toimeksiantojen varat	131 797,28	183 075,17
 VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	81 365,58	73 054,13
 Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	31 397,86	33 279,02
Muut saamiset	9 000,00	15 000,00
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	3 014 878,61	3 097 041,24
Lainasaamiset	17 968,93	5 092,73
Muut saamiset	855 621,32	894 924,20
Siirtosaamiset	1 674 421,54	582 501,48
 Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	1 724 750,80	1 724 750,80
 Rahat ja pankkisaamiset	1 501 786,82	1 569 951,04
 VASTAAVAA YHTEENSÄ	35 389 152,89	33 399 258,10

VASTATTAVAA	2018	2017
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	12 618 983,95	12 618 983,95
Muut omat rahastot	295 462,54	299 079,41
Edellisten tilikausien ylijäämä	3 162 110,23	2 520 315,69
Tilikauden ylijäämä	-965 102,64	658 441,80
VÄHEMMISTÖOSUUS		
Vähemmistöosuus	52 438,31	0,00
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	557 435,91	361 267,68
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	184 823,01	224 413,01
Lahjoitusrahastojen pääomat	24 914,27	23 690,97
Muut toimeksiantojen pääomat	48 738,85	47 035,45
VIERASPÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	9 609 706,99	8 255 995,34
Lainat julkisyhteisöiltä	635 065,73	758 532,42
Lainat muilta luotonantajilta	0,00	116,10
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	255 241,09	176 080,63
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	1 729 632,00	0,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	706 327,84	717 108,78
Lainat julkisyhteisöiltä	123 371,37	132 103,27
Saadut ennakot	56 602,59	36 012,82
Ostovelat	3 023 158,59	3 517 864,04
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	254 233,67	325 329,67
Siirtovelat	2 978 848,41	2 701 281,22
Laskennalliset verot	37 160,18	25 605,85
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	35 389 152,89	33 399 258,10

Konsernin tunnusluvut

Konsernin tuloslaskelman tunnusluvut	2018	2017
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	50	48
Vuosikate/Poistot, %	42	165
Vuosikate, €/asukas	266	1 087
Asukasmäärä	2 597	2 669

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut	2018	2017
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä viime vuodelta	-6 884	-4 990
Investointien tulorahoitus, %	21	155
Lainanhoitokate	0,8	3,3
Kassan riittävyys	25	27

Konsernitaseen tunnusluvut	2018	2017
Omavaraisuusaste, %	43	48
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	45	39
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, %	45	39
Kertynyt ylijäämä(alijäämä), 1000€	2 197	3 179
Kertynyt ylijäämä(alijäämä)/asukas	846	1 191
Konsernin lainat, €/asukas	5 043	3 771
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	13 096	10 065
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000€	16	16
Kunnan asukasmäärä	2 597	2 669

Tilikauden tuloksen käsittely

Kunnanhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Puolangan kunnan tilinpäätös vuodelta 2018 on 975 619,54 euroa alijäämäinen. Poistoeroa vähennetään 144 045,60 euroa. Lisäksi puretaan vapaaehtoinen varaus 700 000 euroa. Tilikauden alijäämäksi kirjausten jälkeen tulee 131 574,94 euroa. Kunnanhallitus esittää, että tulos kirjataan taseen omaan pääoman tilikauden ylijäämä- / alijäämätilille.

5. Talousarvion toteutuminen

Valtuustoon nähden sitovia ovat: vaalit, tarkastustoiminta, hallinto- ja elinvoima, sosiaali- ja terveydenhuolto, sivistystoimiala ja tekninen toimiala.

Vaalit

Toimintakate on valtuustoon nähden sitova.

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	0	0	15 000	5 067
TOIMINTAKULUT	0	-10 151	-11 960	-5 950
TOIMINTAKATE	0	-10 151	3 040	-883

Talousarviossa varauduttiin maakuntavaaleihin.

Tarkastustoiminta

Toimintakate on valtuustoon nähden sitova.

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-10 425	-12 685	-17 000	-19 192
TOIMINTAKATE	-10 425	-12 685	-17 000	-19 192

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan toimikausi vastaa valtuuston toimikautta.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Lisäksi tarkastuslautakunta huolehtii kunnan ja sen tytäryhteisöjen hallinnon ja talouden tarkastuksen yhteensovittamisesta. Arviointityössä lautakunta kiinnittää huomiota toiminnan, toimintatapojen sekä palvelujen järjestämisen tuloksellisuuteen ja tarkoituksenmukaisuuteen. Arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta antaa valtuustolle oman arvionsa toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa.

Hallinto- ja elinvoima-asiat

Toimintakate on valtuuston nähden sitova.

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	336 199	169 860	331 500	374 058
TOIMINTAKULUT	-1 708 732	-1 702 503	-1 633 688	-1 963 540
TOIMINTAKATE	-1 372 533	-1 532 643	-1 302 188	-1 589 481

Toiminnan kuvaus

Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan päätösvaltaa. Valtuusto päättää kuntastrategiasta, hallintosäännöstä, talousarviosta ja taloussuunnitelmasta sekä omistajaohjauksen periaatteista että konserniohjeesta.

Valtuuston vastuulla ovat myös liikelaitokselle asetettavat toiminnan ja talouden tavoitteet, varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteet, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet sekä palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista.

Valtuustolle kuuluu myös takaussitoumuksen tai muun vakuuden antaminen toisen velasta.

Lisäksi valtuusto vastaa luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista, tilintarkastajien valitsemisesta, tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta sekä muista valtuuston päätettäviksi säädetyistä ja määrätyistä asioista.

Kunnanhallitus vastaa kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta.

Hallintoa johtaessaan kunnanhallitus valvoo ja sovittaa yhteen omaa, toimielinten ja viranhaltijoiden toimintaa. Kunnanhallitus antaa hallintoa koskevia yleisohjeita, seuraa kunnan yleistä kehitystä ja vastaa kunnan henkilöstöpolitiikasta.

Kunnanhallitus toimii myös kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon monijäsenisenä toimielimenä.

Strateginen tavoite	Vuosi 2018	TP 2018
Tasapainoinen talous	Talous pysyy tasapainossa aktiivisen talouden seurannan avulla. Talousarvion sitovuudesta pidetään huoli. Valmistaudutaan organisaation muutoksiin.	Verotilitysten jaksotusten muutos vuonna 2018 aiheutti merkittävän tuloksen heikkenemisen. Tilanne korjaantuu vuonna 2019. Varauduttiin organisaation muutoksiin.
Hyvinvoiva kuntalainen	Hyvinvointikertomusta hyödynnetään monipuolisesti palvelujen toteutumisen suunnittelussa. Kuntalaisten asiakaskokemus sote-palvelujen osalta on edelleen erinomainen. Palveluissa vastataan joustavasti ja laadukkaasti asiakkaiden palvelutarpeisiin	Hyvinvointikertomus tehtiin. Palveluntuottajan asiakastytyväisyysmittausten perusteella sote – palvelut toimivat hyvin.
Houkutteleva paikka asua ja yrittää	Yrittäjyyden edellytysten vahvistaminen; vuorovaikutteisen ja aktiivisen viestinnän kehittyminen	Biokeskus- hanke ja haketerminaali sekä Paljakan polut - hanke etenivät suunnitelmien mukaan. As Oy Maaherran osakkeista myytiin liki puolet. Verkkoviestintään panostettiin.
Joustava ja ketterä palvelujärjestelmä	Tietojärjestelmien ja - ohjelmien tehokas käyttöönotto kehittää palvelujen kokonaisuutta. Talousarviokirja ja talouden muu raportointi muutetaan aiempaa havainnollisemmaksi	Tukipalvelut eivät ole toimineet toivotulla tavalla. TaHe- ja Ict- palvelut irtisanottiin 31.12.2018. Palvelut järjestetään uudella tavalla 2019. Talousarviokirja ja tilinpäätös laadittiin uuden mallin pohjalta. Arc – kokonaisarkkitehtuuri otettiin käyttöön ja tietosuoja-asetuksen vaatimat toimenpiteet tehtiin.
Työyhteisön kehittäminen; osaava ja motivoitunut henkilöstö	Suunnitelmallisella koulutuksella ja muulla osaamisen kehittämällä innostetaan henkilöstöä. Sairauspoissaoloja vähemmän kuin 13 päivää/hlö/vuosi	Työhyvinvoinnin varhainen- ja tehostettu tuki sekä päihdetyöohje, sairauspoissaolo-ohje hyväksyttiin. Sairauspoissaoloihin on kiinnitetty erityistä huomiota. (v. 2018 16 pv/v.) Henkilöstöetuna oli mm. kesäteatteri- ja stand up- tapahtuma liput. Kunnanviraston alakerran iso toimisto ja monistushuone uudistettiin.
Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan kehittäminen	Riskienhallinta toteutetaan uuden hallintosäännön ohjeiden mukaisesti.	Riskit tunnistettiin ja riskien sekä sisäisen valvonnan ohjetta valmisteltiin.

Valtuusto

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT				
TOIMINTAKULUT	-21 902	-33 938	-23 970	-48 563
TOIMINTAKATE	-21 902	-33 938	-23 970	-48 563

Valtuustolla on kokonaisvastuu koko kuntakonsernin toiminnasta ja taloudesta. Valtuusto vastaa strategisesta päätöksenteosta ja tavoitteiden asettamisesta, toiminnan ja talouden tasapainosta sekä toiminnan arvioinnista ja seurannan järjestämisestä.

Kunnanhallitus

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	18 634	6 719		55 289
TOIMINTAKULUT	-342 565	-318 088	-260 783	-515 280
TOIMINTAKATE	-323 931	-311 369	-260 783	-459 991

Valtuuston päättämän strategian ohjaamana kunnanhallitus johtaa kunnan hallintoa, taloutta ja palvelutuotantoa sekä ohjaa konsernin toimintaa. Suunnitelmallisella maankäyttö- ja elinkeinopolitiikalla sekä laaja-alaisella yhteistyöllä kunnanhallitus edistää koko kunnan elinvoimaisuutta ja tunnettavuutta. Kunnanhallitus sisältää pormestarin, kunnanhallituksen ja suhdetoiminnan.

Hallinto-osasto

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	51 306	45 134	53 000	61 096
TOIMINTAKULUT	-646 285	-663 245	-647 783	-737 121
TOIMINTAKATE	-594 979	-618 110	-594 783	-676 025

Hallinto-osaston tehtävänä on kunnan, kuntalaisten ja kuntaorganisaation toiminnan vahvistaminen sekä myönteisen kuntakuvan luominen aktiivisella tiedottamisella, vuorovaikutuksen kehittämisellä ja sujuvalla asiakaspalvelulla. Hallinto-osasto tuottaa kuntalaisille ja kuntaorganisaatiolle

päätöksenteon valmisteluun ja toimenpanoon kuuluvat palvelut ja osallistuu kunnan kehittämistyöhön.

Toimistotiimi tuottaa sisäiset palvelut eri hallintokunnille ja vastaa asiakaspalvelusta, asiakirjahallinnosta sekä arkistoinnista.

Kirjanpito, henkilöstöhallinto ja ICT – palvelut hankitaan Kainuun Sote- kuntayhtymältä ostopalveluina.

Yhteistoiminta

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	3 475			2 894
TOIMINTAKULUT	-175 399	-180 078	-185 400	-198 776
TOIMINTAKATE	-171 924	-180 078	-185 400	-195 882

Yhteistoiminnan kustannukset sisältävät muun muassa Suomen Kuntaliiton ja kunnallisen työmarkkinalaitoksen maksuosuudet, Kainuun Liiton ja verotuksen. Tehtävät hoidetaan yhteistyössä toisten kuntien, kuntayhteisöjen tai valtiohallinnon kanssa.

Elinkeinopalvelut

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	73 299	8 910	137 500	95 563
TOIMINTAKULUT	-257 562	-307 912	-314 535	-234 650
TOIMINTAKATE	-184 263	-299 002	-177 035	-139 087

Yritystoimipaikkoja Puolangalla on hieman yli 150. Valtaosa yrityksistä on 1-5 henkilön mikroyrityksiä. Maataloudella on merkittävä vaikutus Puolangan yritystoiminnassa ja työllistäjänä haja-asutusalueella. Toimintakertomusvuonna Puolangalle oli perustettu lokakuun loppuun mennessä 10 uutta yritystä.

Puolangalla oli käynnissä 5 EAKR- rahoitettua hanketta: Puolangan biokeskushake, Ukkohalla-Paljakka KV- hanke, Matkailukalastus digiaikaan- hanke, Paljakan Polut- hanke sekä 64 North Portfolio- hanke. Nämä hankkeet loppuivat toimintavuoden aikana.

Biokeskushankkeessa valmistuivat suuntaviivat biotalousinvestointien kehittämiseksi Puolangalla ja vuoden 2019 aikana selvitetään investointien toteuttamista. Honkavaaran biokeskusalueella

aloitettiin energiapuuterminaalin rakennustyöt syksyn aikana poistamalla puusto alueelta. Alueen maanrakennustyöt on tarkoitus aloittaa kesän 2019 aikana.

Ukkohalla-Paljakka KV- hankkeessa saatiin hyviä tuloksia Paljakan alueen myynnistä KV-asiakkaille ja talven 2018–2019 aikana alueella olikin ennätysmäärä ulkomaalaisia asiakkaita. Hankkeessa saatiin kehitettyä myös alueen palvelutarjontaa, joka on keskeistä uusien asiakkaiden houkuttelussa.

Paljakan alueella toteutettiin yhdessä Metsähallituksen kanssa Paljakan Polut- hanketta, jossa alueelle rakennettiin uusia retkeilyreittejä sekä kunnostettiin olemassa olevia reittejä. Hanke saatiin 80 prosenttisesti valmiiksi ja työt saatetaan loppuun kesän 2019 aikana.

Matkailukalastus digiaikaan ja 64 North Portfolio- hankkeet toteutti Kainuun Etu, ja niissä kunta oli mukana omalla kuntarahoitusosuudellaan.

Kunnan vapaa-ajantonttien myyntiä kokeiltiin mm. huutokaupalla Huutokaupat.com:n kautta, mutta tarjoukset jäivät kauaksi kunnan asettamista hintatavoitteista, joten tarjouksia ei hyväksytty. Jatkossa tulee tarkastella tonttien hinnoittelua vallitsevaa markkinatilannetta vasten.

Kunta ja paikalliset yrittäjäyhdistykset (Puolangan yrittäjät, Puolanka-Paljakka matkailuyhdistys ja MTK- Ylä-Kainuu) kokoontuvat säännöllisesti elinvoimatoimikunnassa, jossa keskustellaan Puolangan yrittäjyyteen liittyvistä kysymyksistä.

Maaseutuasiat

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	140 336	108 044	141 000	159 216
TOIMINTAKULUT	-206 032	-184 042	-198 417	-222 826
TOIMINTAKATE	-65 696	-75 998	-57 417	-63 610

Puolangan maaseutuasioiden toiminta on osa Puolangan kunnan hallinnoimaa Vaara- Kainuun maaseutuhallinnon yksikköä. Puolangan maaseutuhallinnon yksikköön kuuluvat Puolangan kunnan lisäksi Hyrynsalmi, Paltamo, Ristijärvi ja Suomussalmi. Yksikön toiminnan päätavoitteena on turvata alueen viljelijöille Euroopan Unionin ja kansallisten säädösten mukaisen toiminnan tukihakemusten käsittely, maksatus sekä muiden maaseutuelinkeinoviranomaiselle annettujen tehtävien hoitaminen. Näitä tehtäviä ovat muun muassa petoeläinvahinkoasiat, eläinrekistereiden ylläpito ja eläinten pitopaikkojen käsittely. Lisäksi henkilöstö voi tarvittaessa osallistua muiden tehtävien hoitoon ja maaseudun kehittämiseen alueen kunnissa, jos siitä on erikseen sovittu.

Maaseutuhallinnon yksiköllä on palveleva toimipiste jokaisessa alueen kunnassa erikseen sovittuina ajankohtina. Puolangan kunnan hallinnoima yhteistoiminta-alue tekee myös tiivistä yhteistyötä Sotkamon yksikön kanssa erillisen yhteistoimintasopimuksen mukaisesti.

Puolangan yhteistoiminta-alueella yhteensä 313 maatilaa jätti maataloustukihakemuksen päätukihaussa 2018. Näistä sähköisten tukihakemusten osuus oli 96 prosenttia. Yksiössä käsiteltiin eri tukisovelluksilla yhteensä 2313 tukiasiaa (tuki- ja korvaushakemukset, ilmoitukset yms.). Järjestettiin sähköisen tukihaun koulutus Suomussalmella. Maaseutupäällikkö toimi osana aikaisena Kainuun maakuntaudistuksen valmistelijana alkuvuoden 2018.

Maankäytön suunnittelu

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	49 086			
TOIMINTAKULUT	-80 889	-15 201	-2 800	-6 323
TOIMINTAKATE	-31 803	-15 201	-2 800	-6 323

Maankäyttötoimikunta valmistelee kaavoitusta, maankäyttöä ja kiinteistökauppoja koskevat asiat.

Vuonna 2018 vietiin eteenpäin biokeskushankkeen edellyttämiä asemakaavamuutoksia ja Tonkopuron asemakaavan muutos ja laajennus tuli lainvoimaiseksi. Kaavoituspalvelut hankittiin ostopalveluna.

Sosiaali- ja terveystalvet

Toimintakate on valtuuston nähden sitova.

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	1 844 791	1 611 904	1 350 000	1 999 760
TOIMINTAKULUT	-16 325 502	-16 404 845	-16 412 938	-16 791 645
TOIMINTAKATE	-14 480 711	-14 792 941	-15 062 938	-14 791 886

Puolangan kunnan palvelusopimus Attendo Kuntaturva Oy:n kanssa Puolangan sosiaali- ja terveystalveten tuottamisesta jatkuu pääosin 28.2.2021 saakka. Vuosi 2018 oli kuudes toimintavuosi. Kirjanpitoikäntännöistä johtuen voivat sekä menot että tulot kasvaa samalla summalla. Sopimuksen mukainen Puolangan nettokustannus vuonna 2018 oli 14 258 197 euroa. Tämän lisäksi kunta vastaa virkavastuuhenkilösten kustannuksista enintään 120 000 eurolla, kiinteistö- ja kiinteistöhoitokustannuksista sekä suuremmista kalustohankinnoista.

Sopimuksen piiriin ei kuulu ympäristöterveydenhuolto. Kunnalle aiheutuu kustannuksia edelleen myös ennen vuotta 2005 aiheutuneista eläkemenoperusteisista eläkemaksuista, työmarkkinatuen kunnalle kuuluvista maksuosuuksista ja kuntouttavasta työtoiminnasta. Veteraanien palvelutoimintaan on käytettävissä valtion määräraha.

Valtio ja kunnat vastaavat perustoimeentulotuen kustannuksista yhtä suurella rahoitusosuudella. Kunnalle kuuluu edelleen ennaltaehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen päätöksenteko. Perustoimeentulotuen kustannuksia vastaava valtionosuus vähennetään kuntakohtaisesta perustalveten valtionosuudesta. Kela vastaa perustoimeentulotuen kustannusten kohdistamisesta kuntakohtaisesti sekä kuntakohtaisten tietojen toimittamisesta valtiovarainministeriölle. Menot kohdennetaan henkilön oleskelukunnan perusteella.

Puolanka kuuluu Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymään sairaanhoitopiiriin, erityishuoltopiiriin ja ympäristöterveydenhuollon osalta.

Sosiaali- ja terveystalvetuista vastaavana toimielimenä toimii kunnanhallitus. Yksilöhuoltoasioita käsittelee kunnanhallituksen sosiaali- ja terveydenhuollon yksilöjaosto.

Kunnan vastuu ja rooli työllisyyden hoidossa on jatkuvasti kasvanut ja erityisesti rooli pitkäaikaistyöttömien aktivoinnissa on lisääntynyt. Valtio ja kunnat maksavat työmarkkinaetuudesta kumpikin 50 % 300 – 999 päivän työttömyyden ajalta ja kunnan osuus on 70 % yli 1.000 päivää ylittävän työttömyyden työmarkkinaetuudesta. Työllistymistä edistävien talveten ajalta työmarkkinatuen maksaa valtio kokonaisuudessaan.

6. Sivistyslautakunta

Toimintakate on valtuustoon nähden sitova.

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	284 500	292 391	250 500	264 397
TOIMINTAKULUT	-4 134 000	-4 014 266	-3 885 515	-3 962 863
TOIMINTAKATE	-3 849 500	-3 721 875	-3 635 015	-3 698 466

Sivistyslautakunnan keskeisenä tehtävä ovat koulutoimi, perusopetus ja lukiokoulutus. Sivistyslautakunta vastaa myös kansalaisopiston sekä nuoriso-, liikunta- ja kulttuuritoimen, kirjaston sekä varhaiskasvatuksen toiminnasta.

Hallinto

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	12 000	10 176	10 000	13 704
TOIMINTAKULUT	-108 000	-118 502	-77 955	-123 375
TOIMINTAKATE	-96 000	-108 326	-67 955	-109 671

Toiminta-ajatus on antaa valmiuksia persoonallisuuden monipuoliseen kehittämiseen ja jatkuvaan koulutukseen sekä vastata lisääntyvän koulutustarpeen ja vapaa-ajan haasteisiin päämääränä aktiivinen, omatoiminen kuntalainen.

Sivistyspalvelut tarjoavat laadukkaista peruspalveluja lähellä kuntalaista ja lisäävät täten alueen elinvoimaa ja tarjoaa mielekästä elämää kaikenikäisille. Toimivat palvelut lisäävät kunnan kiinnostavuutta paikkana asua ja yrittää.

Perusopetus

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	57 000	79 938	68 800	56 316
TOIMINTAKULUT	-2 154 000	-2 114 874	-2 036 194	-2 076 820
TOIMINTAKATE	-2 097 000	-2 034 936	-1 967 394	-2 020 504

Toiminnan kuvaus

Perusopetus käsittää yleisopetuksen ja erityisopetuksen. Vuosiluokkien 1- 9 opetus järjestetään kirkonkylässä Puolankajärven koululla.

Perusopetus antaa oppilaille laadukkaan yleissivistyksen kannustavassa ja turvallisessa oppimisympäristössä niin, että koulun päättövaiheessa nuori on tiedollisesti, taidollisesti ja emotionaalisesti kykenevä kohtaamaan toisen asteen koulutushaasteet ja myöhemmät työelämän vaatimukset.

Puolangan lukiolle haasteita tuo peruskoulun alati vähenevä oppilasmäärä. Valtakunnassa n. 45 – 50 % peruskoululaisista jatkaa lukioon, joka Puolangalla tarkoittaisi 9-10 opiskelijaa. Syksyllä 2018 opiskelunsa Puolangan lukiossa aloitti nuorisopuolella 8 opiskelijaa. Vähenevä opiskelijamäärä vaikuttaa lukioon siten, että opetettavat kurssit vähenevät tai opiskelija joutuu opiskelemaan sen itsenäisesti. Joidenkin aineiden syventävien kurssien opiskelijoita on niin vähän, että opetus menee VN-opetukseen. Haasteena on, ettei lukioon saada jatkossa päteviä aineenopettajia ja tämä heijastuu myös perusopetuksen puolelle. Tähän haasteeseen vastataan tekemällä yhteistyötä naapurilukioiden kanssa etäopetuksen myötä. Lukion opiskelijoille tullaan jatkossa tarjoamaan maksuton lukion käynti ja lisäksi tarjotaan edullisia opiskelija-asuntoja sekä muita opiskelijoiden viihtymistä lisääviä järjestelyjä.

Huoli lasten hyvinvoinnista ja jaksamisesta on edelleen olemassa ja tuen tarpeen kasvaminen on luonut paljon haasteita koulutyölle. Oppilashuoltoryhmän ja sosiaali- ja terveystieteiden henkilöstön kanssa räätälöidään hyvin yksilöllisiä ratkaisuja eri tilanteisiin. Käytettävissä ovat kuraattoripalvelut ja psykologin palvelut tarvittaessa useamman kerran kuussa.

Toiminta talousarviovuonna

- kehitetään erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden tuki- ja erityisopetuksen muotoja ja opintojen ohjausta
- arviointikäytänteiden linjaukset
- koulun ja ympäröivän yhteiskunnan vuorovaikutus, yrittäjäys
- samanaikaisopettajuuden kehittäminen ja toimintamallien hiominen
- opetussuunnitelmauudistuksen käyttöönotto ja arviointi

	TP 2016	TP 2017	KS 2018	TP 2018
Oppilasmäärä 20.9.	176	179	179	174
Kuljetusoppilaat 20.9.	77	79	79	79
Erityiseen tukeen oikeutetut oppilaat %	7,4	6,7	6,7	6,7
Tuntikehys	508	506	506	506

Toiminnan kuvaus

Puolankajärven koulussa järjestetään perusopetuslain ja perusopetusasetuksen mukaista perusopetusta vuosiluokilla 1.- 9.

Perusopetus on koulutusjärjestelmän kivijalka ja samalla osa esiopetuksesta alkavaa koulutusjatkumoa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden laajan yleissivistyksen perustan muodostamiseen ja oppivelvollisuuden suorittamiseen. Se antaa valmiudet ja kelpoisuuden toisen asteen opintoihin. Se ohjaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa ja rakentamaan tulevaisuutta oppimisen keinoin.

Perusopetusta kehitetään inklusio- periaatteen mukaisesti. Opetuksen saavutettavuudesta ja esteettömyydestä pidetään huoli. Jokaisella perusopetusta antavalla koululla on opetus- ja kasvatustehtävä. Tämä tarkoittaa oppilaiden oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin tukemista yhteistyössä kotien kanssa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden osaamisen

monipuoliseen kehittämiseen. Se rakentaa oppilaiden myönteistä identiteettiä ihmisinä, oppijoina ja yhteisön jäseninä. Opetus edistää osallisuutta ja kestävästä elämäntapaa sekä kasvua demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyteen. Perusopetus kasvattaa oppilaita ihmisoikeuksien tuntemiseen, kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Perusopetuksen yhteiskunnallisena tehtävänä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Perusopetus kartuttaa inhimillistä ja sosiaalista pääomaa. Inhimillinen pääoma koostuu osaamisesta ja sosiaalinen pääoma ihmisten välisistä yhteyksistä, vuorovaikutuksesta ja luottamuksesta. Yhdessä ne edistävät yksilöllistä ja yhteiskunnallista hyvinvointia ja kehitystä. Perusopetuksen tehtävänä on osaltaan ehkäistä eriarvoistumista ja syrjäytymistä sekä edistää sukupuolten tasa-arvoa. Perusopetus kannustaa yhdenvertaisesti kaikkia oppilaita eri oppiaineiden opinnoissa sekä lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta. Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan omat mahdollisuutensa ja rakentamaan oppimispolkunsa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja.

Perusopetuksen kulttuuritehtävänä on edistää monipuolista kulttuurista osaamista ja kulttuuriperinnön arvostamista sekä tukea oppilaita oman kulttuuri-identiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentamisessa. Opetus lisää ymmärrystä kulttuureiden moninaisuudesta ja auttaa hahmottamaan kulttuureita menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden jatkumoina, joissa jokainen voi itse olla toimijana.

Koulua ympäröivän maailman muutos vaikuttaa väistämättä oppilaiden kehitykseen ja hyvinvointiin sekä koulun toimintaan. Perusopetuksessa opitaan kohtaamaan muutostarpeita avoimesti, arvioimaan niitä kriittisesti ja ottamaan vastuuta tulevaisuutta rakentavista valinnoista. Perusopetuksen globaalikasvatus luo osaltaan edellytyksiä oikeudenmukaiselle ja kestäväälle kehitykselle YK:n asettamien kehitystavoitteiden suuntaisesti. Työtä tehdään mahdollisuuksien mukaan yhdessä muissa maissa toimivien koulujen ja opetuksen kehittäjien kanssa. Perusopetus vaikuttaa myönteisenä ja yhteiskuntaa rakentavana muutosvoimana kansallisesti ja kansainvälisesti.

Perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti arvopohjana ovat: oppilas on ainutlaatuinen ja arvokas, ihmisyys, hyvä opetus ja onnistumisen kokemukset sekä turvallinen koulu. Lisäksi tärkeänä pidetään kodin ja koulun välistä yhteistyötä sekä opettajien ammattitaitoa. Paikallisia painotuksia ovat kotiseutu, luonto ja yhteisöllisyys.

Oppilasmäärät

Alakoulun oppilasmäärä edellisenä tilastointipäivänä 20.9.2018 on 114 ja yläkoulun 60, yhteensä Puolankajärven koulussa on 174 oppilasta. 31.12.2018 oppilasmäärä oli 176.

Henkilökunta

Puolankajärven koulussa työskentelee rehtori, 29 opettajaa ja 8 koulunkäyntiavustajaa.

Toiminta

Opetusta on annettu opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Keskeisinä teemoina ovat tapakasvatus sekä oppilaiden ja huoltajien osallisuuden lisääminen. Erityisesti kannattaa edelleenkin tässä yhteydessä huomioida myös aktiivinen oppilaskuntatoiminta, jossa alakoulun ja yläkoulun toimintaa on eriytetty tarpeelliselta osin.

Uusi opetussuunnitelma on otettu käyttöön 1.8.2016. Opetussuunnitelmauudistus on tuonut muutoksia koulun toimintakulttuuriin. Yläkoulu siirtyi jaksottomaan järjestelmään, 6. luokka siirtyi aineopetusjärjestelmään ja he aloittivat ruotsin kielen opiskelun. Ohjelmoinnin opetus on nyt osa jokaisen opettajan työtä ja tieto- ja viestintätekniikan käyttö oppimisen tukena lisääntyy koko ajan. Muutoksiin on varauduttu jo ennen varsinaista käyttöönottoa ja henkilöstö on saanut ja saa jatkossakin täydennyskoulutusta muutosten läpivientiin. Uudistukset muokkaavat vielä pitkään koulun käytänteitä ja suunnitelmien soveltaminen koulun arjessa vaatii vielä opettelua.

Vuosiluokkiin sitomaton opetus 1.- 2. luokan äidinkiessä ja matematiikassa (VSOP - opetusmenetelmä) jatkuu ja toiminta on jo vakiintunut.

Samanaikaisopettajuus jatkuu vuoden 2018. Erityisopetuksen toimintatavat kehittyvät koko ajan tarpeen mukaan ja jokaiselle tukea tarvitsevalle oppilaalle "räätälöidään" oma oppimissuunnitelma lapsen edellytysten mukaisesti.

KiVa -koulu toimintamalli on käytössä kaikilla luokka-asteilla. Toimintamallin onnistumista seuraa ja tutkii vuosittain Turun yliopisto.

Active at School -hanke on osa valtakunnallista Liikkuva koulu-kärkihanketta. Aluksi keskityimme koulupäivän liikunnallistamiseen, työtapojen toiminnallistamiseen ja liikunnallisten välineiden hankintaan luokkatiloihin. Tämä työ jatkuu ja liikkuminen osana oppitunteja on lisääntynyt vähitellen. Opettajia on koulutettu toiminnallisten menetelmien käyttöön opetuksessa. Jatkohanke toteutetaan yhteistyössä Kainuun Liikunnan kanssa ja toiminta keskittyy koulunpäivän liikunnallistamiseen ja henkilökunnalle, lapsille ja huoltajille annettavaan liikunnanohjaukseen.

Kerhohankkeen puitteissa oppilaille järjestetään 4 erilaista kerhoa.

Oppilaan, huoltajan ja opettajan välisiä arviointi- ja kehityskeskusteluja käytiin yhteensä 166. Yhteisiä opettajia ala- ja yläkoulussa on 8 ja rehtori.

Sidosryhmäyhteistyö

Lähin yhteistyökumppanimme on Puolangan lukio. Eri hankkeiden puitteissa yhteistyötä on tehty Kainuun muiden kuntien kanssa. Lisäksi yhteistyötahoina toimivat paikalliset liikunta- ja nuorisotoimi, kirjasto, yrittäjät, seurakunta, poliisi, Liikenneturva, palo- ja pelastustoimi, työvoimahallinto sekä toisen asteen oppilaitokset.

Talouden toteuma

Perusopetuksen osalta toimintakate heikkeni noin 50 000 euroa käyttösuunnitelmaan verrattuna.

Lukio

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	2 000	0	1 500	1 260
TOIMINTAKULUT	-391 000	-369 994	-355 200	-341 977
TOIMINTAKATE	-389 000	-369 994	-353 700	-340 717

Toiminnan kuvaus

Lukiokoulutuksen tarkoituksena on antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa opiskelu yliopistossa, ammattikorkeakoulussa ja lukion oppimäärään perustuvassa ammatillisessa koulutuksessa. Koulutuksen tavoitteena on tukea opiskelijoiden kasvamista hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi (lukiolaki).

Lukio toimii Puolankajärven koululla.

Toiminta talousarviovuonna

- opetussuunnitelmauudistuksen toteuttaminen
- aikuislukion OPS:n käyttöön ottaminen
- Sähköisiin kurssikokeisiin ja yo-kirjoituksiin siirtyminen

Suoritteita	TP 2016	TP 2017	KS 2018	TP 2018
Opiskelijamäärä	42	38	39	32
Keskeyttäneet	3	1	0	2
Hylättyjen arvosanojen lukumäärä/lukuvuosi	-	6	-	12
Ylioppilastutkinnon suorittaneiden puoltoäänten keskiarvo (kevät)	28,2	19,45	28,2	21.62
Valtionosuuden yksikköhinta	11500	11297	11297	11486

Oppilasmäärät

Lukion opiskelijamäärä syksyllä 20.9.2018 on 32, joista kolme on aikuisopiskelijaa ja yksi vaihto-opiskelija Japanista.

Henkilökunta

Puolangan lukiossa työskentelee rehtori sekä 12 opettajaa, joista opinto-ohjaaja on myös apulaisrehtori.

Toiminta

Lukio-opetusta annetaan nuorten- sekä aikuisten opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Lukion opetuksen keskeisinä päämäärinä ovat lukiolain mukaiset lukion päättötodistuksen sekä ylioppilastutkinnon suorittamiseen johtavat opinnot.

Puolangan lukio tähtää myös yhteisölliseen ja osallistuvaan koulutyöhön tukeakseen opiskelijoiden kasvamista vastuullisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Lukion oppilaskunta toimii kiitettävän aktiivisesti lukion tapahtumien, kuten penkinpainaajien, vanhojenpäivien ja esimerkiksi lukion ryhmäytymis- ja ulkoilupäivien järjestäjänä.

Osallisuus ja yhteisöllisyys toteutuvat mm. opiskelijoiden osallistumisena lukion juhlaohjelmien suunnittelu- ja toteuttamistyöhön. Oppilaskunnan hallituksen edustajat ovat pyydettyinä mukana opettajien kokouksissa.

Sidosryhmäyhteistyö

Lähin yhteistyökumppanimme on Puolankajärven koulu. Opetuksessa yhteistyötä tehdään Suomussalmen ja Paltamon lukioiden kanssa. Oppilashuollon laaja-alainen yhteistyö on järjestetty nuorisotakuun puitteissa Työ- ja elinkeinotoimiston, Kelan, poliisin, paikallisten yhdistysten sekä Puolangan kunnan nuorisotoimen ja sosiaalihuollon kanssa.

Yhteistyötä tehdään jatkuvasti myös toisen asteen oppilaitosten sekä korkeakoulujen kanssa. Uutena yhteistyömuotona tarjotaan opiskelijoille Oulun avoimen yliopiston tieto- ja sähkötekniikan tiedekunnan (25 op.) mukaisia tietojenkäsittelytieteen opintoja. Yhteistyötä jatketaan edelleen paikallisten yrittäjien, yrittäjäyhdistyksen, seurakunnan, liikenneturvan, palo- ja pelastustoimen sekä edellä mainittujen valtion viranomaisten kanssa.

Talouden toteuma

Lukion toimintakulut pysyivät käyttösuunnitelman mukaisina. Lukion valtionosuus laski oppilasmäärän laskun myötä arvioidusta.

Varhaiskasvatus

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	54 000	52 614	48 000	37 877
TOIMINTAKULUT	-793 000	-769 329	-761 687	-778 517
TOIMINTAKATE	-739 000	-716 715	-713 687	-740 640

Toiminnan kuvaus

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on järjestää laadukkaita, perheen tarpeet huomioonottavia päivähoito- ja esiopetuspalveluja sekä koululaisten iltapäivätoimintaa. Tavoitteena on tukea lasten koteja näiden kasvatustehtävissä ja yhdessä edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehittämistä. Esiopetuksen tehtävänä on vahvistaa lapsen oppimisedellytyksiä ja vuorovaikutustaitoja sekä ennaltaehkäistä mahdollisesti ilmeneviä vaikeuksia. Esiopetuksen tärkein tavoite on lapsen terve minäkuva. 1.8.2018 alkaen varhaiskasvatuksen tuottajana on toiminut Touhula Varhaiskasvatus Oy ja kunnassa on ollut käytössä palveluseteli.

Talouden toteuma

Varhaiskasvatuksen vuosisuunnitelma pohjautuu valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (Vasu) ja esiopetussuunnitelman perusteisiin. Molemmissa on huomioitu kaikki oppimisen alueet. Jokaiselle lapselle laaditaan yhdessä huoltajien kanssa henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma ja esiopetuksessa lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma. Tarpeen mukaan lapselle tehdään oppimissuunnitelma tehostettua tukea varten tai henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma.

Yksityisen päivähoidon tukimuotona otettiin käyttöön palveluseteli 1.8.2018.

Lasten kotihoidon tuen kuntalisään oli varattu 35 000 euroa.

Uutta varhaiskasvatussuunnitelmaa toteutettiin vuonna 2018. Lasta tuetaan hänen yksilölliset erityistarpeensa huomioon ottaen. Eriyttämistä toteutetaan tarpeen mukaan pienissä ryhmissä. Lapsimäärän muutokset otettiin toiminnassa huomioon. Tilajärjestelyitä tehtiin vuoden 2018 aikana.

Kansalaisopisto

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	24 000	21 358	23 500	19 804
TOIMINTAKULUT	-227 000	-219 499	-219 644	-219 428
TOIMINTAKATE	-203 000	-198 141	-196 144	-199 624

Toiminnan kuvaus

Opetus- ja kulttuuriministeriön ylläpitämislupapäätöksessä todetaan kansalaisopiston koulutustehtävästä: ”Puolangan kansalaisopisto järjestää koulutusta, joka painottuu taideaineiden, käden taitojen ja terveyttä edistävän liikunnan opetukseen. Opisto järjestää lisäksi kuntalaisten tarpeista lähteviä ajankohtaisia koulutuksia, joiden tavoitteena on osallistuva ja aktiivinen kansalainen.”

Kansalaisopisto tuottaa vapaan kansansivistyslain edellyttämiä opinto- ja harrastusmahdollisuuksia eri-ikäisille. Tavoitteena on osallistujapohjan laajentaminen ja koulutustarjonnan suuntaaminen erityisesti eläkeläisille, työttömille, maahanmuuttajille ja perusvalmiuksia vailla oleville. Avoimen yliopiston opintoja järjestetään. Kansalaisopisto pitää osaltaan yllä kunnan elinvoimaisuutta. Kansalaisopiston 52. toimintavuosi käynnistyy syksyllä 2019.

Nuorisotyö

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	112 946	109 356	79 500	116 624
TOIMINTAKULUT	-221 610	-184 659	-187 397	-188 908
TOIMINTAKATE	-108 664	-75 303	-107 897	-72 283

Toiminnan kuvaus

Nuorisotyö vastaa kunnan nuorisotyöstä ja parantaa nuorten elinoloja ja vaikuttamismahdollisuuksia. Se ylläpitää monitoimitalon toimintaa nuorille ja tukee nuorten omaa toimintaa sekä osallisuutta nuorisotoimintaan. Tavoitteena on parantaa nuorisotoimen palveluja ja vuorovaikutusta eri yhteistyötahojen kanssa. Monialainen yhteistyöryhmä/LAPE kokoontuu useita kertoja vuodessa miettimään lasten ja nuorten asioita. Nuorille annetaan mahdollisuus riittävään tiedon saantiin kaikista nuoria askarruttavista kysymyksistä ja tarpeista.

Nuorisotyö yhdessä muiden toimijoiden kanssa etsii keinoja syrjäytymisen ehkäisyyn. Etsivää nuorisotyötä toteutetaan omana toimintana. Valmennuspaja Sarkan toimintaa vahvistettiin. LankaFest -tapahtuma järjestettiin kesällä. Nuorisotyö järjestää myös kerhoja, matkoja ja leirejä määrärahojen puitteissa.

Monarin aukioloajat vakiintuivat. Yhteistyötä on tehty muun muassa koulun, järjestöjen ja seurakunnan nuorisotyön kanssa. Nuorille elämän eväät -ajatusta toteutetaan. Nuorisovaltuuston on osa kunnan toimintaa. Painopisteenä on tulevaisuuteen uskova ja yhteistyökykyinen Puolanka.

Liikunta

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	12 902	11 563	10 000	14 323
TOIMINTAKULUT	-66 259	-74 191	-71 976	-77 120
TOIMINTAKATE	-53 357	-62 627	-61 976	-62 797

Toiminnan kuvaus

Liikuntatoimi tuottaa ja kehittää kuntalaisille liikuntapalveluja ja toimintoja sekä ylläpitää puitteita liikunnan harrastamiselle. Liikunnan avulla edistetään kuntalaisten hyvinvointia sekä ylläpidetään kunnan elinvoimaisuutta. Liikuntaseurojen toimintaedellytyksiä tuetaan ja parannetaan järjestämällä muun muassa koulutusta toiminnan aktivoimiseksi.

Kulttuuri

	TP 2016	TP 2017	KS 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	6 000	5 714	5 700	3 195
TOIMINTAKULUT	-25 000	-25 796	-25 814	-28 214
TOIMINTAKATE	-19 000	-20 083	-20 114	-25 019

Toiminnan kuvaus

Puolangan kunnan kulttuuritoimen tavoitteena on järjestää kulttuuritoimintaa ja -palveluja kuntalaisille, kesäasukkaille ja matkailijoille yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Kulttuuripalvelut lisäävät viihtyvyyttä ja antavat myönteisen kuvan kulttuuria ja taidetta arvostavasta paikkakunnasta. Menot sisältävät mm. Kainuun Musiikkiopiston opetuksen.

Kulttuuri toimikunnan tehtävänä on kulttuuritoiminnan ja -tapahtumien ideointi ja järjestäminen sekä puolankalaisen identiteetin vahvistaminen että aidon kulttuurikeskustelun aikaansaanti. Kulttuuri lisää kunnan houkuttelevuutta. Yhteistyötä tehdään jatkuvasti myös kolmannen sektorin kanssa.

Kirjasto

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	4 000	1 770	2 500	1 476
TOIMINTAKULUT	-146 000	-137 421	-148 049	-128 686
TOIMINTAKATE	-142 000	-135 651	-145 549	-127 209

Toiminnan kuvaus

Kirjasto tarjoaa asiakkailleen monipuoliset kokoelmat lukuharrastuksen edistämiseksi ja kuntalaisten opiskelun tueksi sekä tarjoaa kattavat kirjaston verkkopalvelut. Kirjastopalveluita antaa ammattitaitoinen henkilöstö.

Laadukkailla kuntalaisten tarpeita vastaavilla kirjastopalveluilla luodaan hyvinvointia, iloa, elämyksiä ja tietoa kaikenikäisille. Niillä kunta vahvistaa omaa kulttuurillista perustaansa ja ennaltaehkäisee tiedollista ja muuta syrjäytymistä.

Toiminta talousarviovuonna

Kirjaston hyvää palvelutasoa pidetään yllä yhä edelleen. Kainuun kirjastojen kesken tehdään tiivistä yhteistyötä.

Vuonna 2018 toteutettiin Ylä-Kainuun kirjastojen ja kuntien yhteistyönä omatoimikirjastohanke. Heinäkuussa 2018 omatoimikirjasto avattiin yleisölle. Omatoimikirjaston avaamisen jälkeen kirjaston aukiolotunnit lisääntyivät ja kävijämäärät nousivat.

Suoritteita	2018
Aukiolotunteja yhteensä	2 786 h
Lainaaaja asukkaista %	28,86 %
Lainat/asukas	11,96 kpl
Kustannus €/laina	4,7 €
Käynnit/asukas (krt)	7,3 krt

7. Tekninen lautakunta

Toimintakate on valtuustoon nähden sitova.

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	2 091 764	1 772 300	1 944 870	2 051 690
TOIMINTAKULUT	3 838 322	3 857 800	3 666 570	3 746 080
TOIMINTAKATE	-1 746 558	-2 085 500	-1 721 700	-1 694 390

Tekninen lautakunta vastaa kunnan toimesta tapahtuvasta rakentamisesta, maa-, metsä- ja rakennuskiinteistöjen sekä liikelaitosten kunnossapito- ja käyttötehtävistä, tiehallinnosta, palo- ja pelastustoimesta, väestönsuojelusta, liikenneturvallisuudesta, jätehuollon järjestämisestä, rakennusvalvonnasta, ympäristönsuojelusta sekä ruokahuollosta ja siivouksesta.

Hallinto

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	5 081	6 000	4 680	10 200
TOIMINTAKULUT	153 511	166 000	201 000	177 800
TOIMINTAKATE	-148 430	-160 000	-196 320	-167 600

Toiminta talousarviovuonna

Tavoitteet

- Tavoitteena on yhteistyön ja keskinäisen luottamuksen lisääminen.
- Tiivistetään yhteistyötä paikallisten yritysten ja yhdistysten kanssa
- Selkeytetään tehtävien jaot ja annetaan vastuuta ja valtuuksia enemmän tuotannon tasolle.
- Teknistä suunnittelua ja osaamista hyödynnetään pienissä hankkeissa kunnan omista resursseista. Siihen liittyvään koulutukseen tarjotaan mahdollisuuksia
- Lahiruoan käyttöä edistetään.

Tavoitteiden toteutuminen

Päätöksenteon avoimuutta on lisätty ohjeistuksia ja ohjeita päivittämällä. Pienhankintaohjelma ja ohjeet on otettu käyttöön. Tehtävienjako pidetty ajan tasalla toimialajohtajan päätöksellä. Hankkeita on toteutettu omalla osaamisella.

Tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnallinen/laadullinen tavoite 2018	Mittari (Tavoite 2018)	Toteutunut TP 2018	Toteutumisen %
Ympäristöstä ja kiinteistöistä huolehtiminen	Jatketaan 2017 vuodesta aloitetut infran ja kunnallistekniikan vuosittaiset korjaukset, kuitenkin siten, että pidetään kustannukset järkevinä ja kohtuullisina.	20 %	Kesän 2018 aikana suoritettavien korjaustöiden kartoitus on käynnissä. Osasto tilasi lämpökamerakuvaukset lämpöverkoston vuotojen selvittämiseksi. Vesijohtoverkoston sulkuja on korjattu ja lisätty.	20 %
	Tehdään Pöyryn raportin mukaiset saneeraukset ja korjaukset Kirkonkylän lämpökeskukselle ja PIPO -asetuksen mukaiset muutokset.	100 %	PIPO- muutostyöt on tehty. Pöyryn esittämiä toimenpiteitä on tehty. Kesähuollot on suoritettu. Öljypoltin uudistettiin.	85 %
	Varautumistasoa parannetaan laitoksien osalta. Päivitetään varautumissuunnitelmat.	70 %	Riskienkartoitus ja varautumissuunnitelmat ovat valmiit vesi- ja viemärlaitosten osalta. Osa toimenpiteistä on myös tehty.	70 %
	Toteutetaan kulunvalvonnan ja avaintenhallinnan päivittäminen kunnan kiinteistöissä.	30 % valmis	Toimintamallin ja toimittajan kartoitus on aloitettu.	5 %
	Hankintojen kilpailuttamisen kehittäminen toimivaksi ja tehokkaaksi varmistaen siihen riittävät resurssit.	100 % valmis	Pienhankintaohjelma Cloudia on otettu käyttöön ja tuotantoon mukaan. Kunnan hankintaohjeistus päivitetään vuoden loppuun mennessä.	95 %
	Suunnitellaan kunnan pitkäaikaisen korjaustarpeen, niin kiinteistöjen, asemakaavateiden ja kunnallistekniikan osalta pitkän tähtäimen suunnitelma (PTS), jonka pohjalta varaudutaan tulevien vuosien investointitarpeisiin.	Jatkuva-kestoista työtä.	Puolangan kunnan kevyenliikenteen- ja asemakaavateiden osalta on valmis opinnäytetyönä (PTS). Myös Loisteen kanssa jokavuotinen yhteistyöpalaveri on pidetty, jossa kartoitetaan heidän katualueiden kaapelointi työt. Hankkeet tehdään yhteistyössä.	30 %
	Panostetaan energian säästöön mahdollisuuksiin kaikessa toiminnossa ja etsitään ja parannetaan järjestelmällisesti energiatehokkuutta.	Jatkuva-kestoista työtä.	Energiahankkeiden osalta painopisteet ovat 2018 vuonna lämpölaitostoiminnassa. Energiatehokkuussopimuksessa Puolangan osalta	60 %

	Toteutetaan energiatehokkuussopimuksen toimintasuunnitelmaa.		lämpölaitos on sopimuksessa mukana. Katuvalojen vaihtamista LED-valaisimiin jatkettiin.	
	Toteutetaan investointisuunnitelman mukaiset rakennus- ja korjausinvestoinnit.	100 %	Palosuojelurahaston avustus on myönnetty täysmääräisenä paloasemahankkeelle, 220 000 €. Maanrakennustyöt aloitettiin syksyllä 2018	15 %
	Vesitornin korjauskustannusten selvittäminen ja jatkotoimenpiteiden ratkaiseminen	50 %	Uuden vesisäiliön rakentaminen alkoi vuoden 2018 lopussa. Kalkkivialkalointilaitteiston hankinta.	50 %
	Suunnitelma myytävistä ja purettavista kiinteistöistä toteutuu ja suunnitelma päivittyy tarpeen mukaan.	50 %	Joukokylän rivitalot myytiin. Elinkeinotoimen kanssa on etsitty potentiaalisia asiakkaita aktiivisesti.	10 %
Taloudelliset toimintamallit	Biokeskus-hankkeen myötä tulee tehdä laitostoiminnan yhtiöittämisen tarkastelut ja päätökset.		Biokeskushanke kilpailuttaa toimijan joka tekee tarvittavat selvitykset ja paperityöt päätöksentekoa varten.	95 %
	Teknisten kustannusten (sähkö, lämpö, vesi ja kiinteistöhuolto) kohdentaminen suoraan hallintokunnille ja toimintayksiköihin ja sen kautta kulutustottumusten ohjautuminen kustannustehokkaammaksi. Talousarvionlaadinta on vielä kesken.	Sisäiset käyttökulujaukset 100 %	Teknisellä osastolla on valmiudet aloittaa sisäiset laskutukset muiden hallintokuntien kanssa.	70 %
	Taksojen vuotuinen tarkistaminen	100 %	Taksat on tarkistettu vuodelle 2018.	100 %

Rakennusvalvonta

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	37 980	18 700	32 800	25 350
TOIMINTAKULUT	59 862	65 000	59 300	72 800
TOIMINTAKATE	-21 882	-46 300	-26 500	-47 450

Toiminnan kuvaus

Rakennusvalvonnan tehtävänä on rakentamisen ohjaus, neuvonta ja valvonta. Tavoitteena kuntakuvan / -ympäristön ja rakentamisen laadun parantaminen.

Toiminta talousarviovuonna

Tavoitteet

Rakennusvalvonnan taksat tarkistetaan vuosittain.

Siirrytään sähköiseen lupamenettelyyn ja käynnistetään vanhojen lupa-asiakirjojen sähköinen arkistointi.

Tavoitteiden toteutuminen

Rakennusvalvontaan on hankittu Lupapisteen rakennuslupa-ohjelma. Rakennustarkastajan virka jäi avoimeksi vuoden 2018 lopussa. Taksat tarkistettiin. Sähköinen arkistointi on valmisteluvaiheessa.

Rakennusvalvonta	TP 2018
Myönnetyt rakennusluvut	26
Toimenpideluvat	30
Maisematyöluvut	7
Toimenpideilmoitukset	8
Jatkoajat	3
Yhteensä	74

Ympäristönsuojelu

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	4 107	3 600	3 540	5 690
TOIMINTAKULUT	17 530	17 800	17 170	22 130
TOIMINTAKATE	-13 423	-14 200	-13 630	-16 440

Toiminnan kuvaus

Ympäristönsuojelu vastaa ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvista ilmansuojelun, vesiensuojelun, jätehuollon, meluntorjunnan lupa-, ilmoitus- ja valvonta-asioista sekä luonnonsuojeluun ja ympäristön tilan seurantaan liittyvistä tehtävistä Puolangan kunnan alueella. Lisäksi vastuualueelle kuuluvat ympäristö- ja maa-aineslupien valmistelu sekä valvonta.

Toiminta talousarviovuonna

Tavoitteet

Käsitellään saapuneet ympäristö- sekä maa-aineslupahakemukset sekä muut ilmoitukset. Valvotaan maa-aineslupakohteet sekä vuosittaisen kierron mukaisesti ympäristölupakohteet. Lisäksi suoritetaan resurssien mukaan muuta ympäristönsuojeluun liittyvää valvonta- ja valistustyötä, huomioiden erityisesti haja-asutusalueen jätevesihuollon kehittäminen.

Tavoitteiden toteutuminen

Vakituisen viranhaltijan jäädessä virkavapaalle, virkaa hoitaa vs. viranhaltija.

Ruokahuolto ja siivous

Ruokahuolto

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	265 463	248 000	250 500	290 360
TOIMINTAKULUT	444 123	442 000	421 700	417 800
TOIMINTAKATE	-178 660	-194 000	-171 200	-127 440

Toiminnan kuvaus

Pääasialliset asiakkaat ovat Puolangan kunnan eri yksiköt, niiden toimintaan liittyvät yhteistyökumppanit sekä yksityinen sosiaali- ja terveystalouden tuottaja. Ruokahuolto tuottaa ateriapalvelut Puolangan kunnan asiakkaille taloudellisesti, laadukkaasti ja asiakasläheisesti. Lähiruokaa arvostaen tuotetaan asiakkaillemme hyviä palvelukokemuksia turvallisesti ja luotettavasti.

Toiminta talousarviovuonna

Tavoitteet

Uudistetaan laskutusjärjestelmä sähköiseen järjestelmään jolla pyritään tehostamaan toimintaa ja helpottamaan siitä aiheutuvaa työkuormaa.

Pyritään ylläpitämään jo saavutettu hyvä tehokkuus. Lisäksi etsitään työkuormitusta helpottavia ratkaisuja sekä toimintamalleja.

Kunnan ruokahuollossa sitoudutaan Valtioneuvoston 6/2016 hyväksymään periaatepäätökseen. Sen tavoitteena on, että julkisissa elintarvike- ja ruokapalveluhankinnoissa käytetään jatkossa vain vastuullisesti tuotettuja tuotteita. Periaatepäätöksessä linjataan, että elintarvikehankinnoissa otetaan tehostetusti huomioon ympäristön kannalta hyvät viljelymenetelmät, eläinten hyvinvointi ja terveys sekä elintarviketurvallisuus. Käytännössä päätös näkyy julkisissa keittiöissä tarjottavan suomalaisen ruuan määrän kasvuna.

Tavoitteiden toteutuminen

Osasto on tuotteistanut ja laskenut aterioille hinnat. Työ tehtiin oman henkilökunnan toimesta ruokahuoltopäällikön johdolla. Kustannusrakennetta ja tehokkuutta on parannettu. Ruokahuoltopäällikön jäädessä eläkkeelle, tointa ei ole täytetty.

Suoritteita

Koulukeskuskeittiö	2016	2017	2018
	kpl	kpl	kpl
Aamupala	3 700	3 600	3 266
Lounas	93 000	92 000	85 116
Retkievääät (=lounas)	400	400	688
Välipala (aamupäivä + iltapäivä)	13 000	12 900	15 423
Päiväkahvitarjoilut	250	250	230
Päivällinen	21 000	21 000	18 439
Iltapala	120	120	58

Lisäpalvelut: Ateria- ja kahvitilaisuudet.

Siivouspalvelut

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	154 976	147 000	144 900	157 900
TOIMINTAKULUT	338 479	306 000	337 500	297 300
TOIMINTAKATE	-183 503	-159 000	-192 600	-139 400

Toiminnan kuvaus

Siivoustoimi toteuttaa laadukkaasti ja tehokkaasti tilojen käyttötarkoituksen mukaan määriteltyjen ja sovittujen puhtaustasojen mukaisen siivouspalvelun siivottaviin kohteisiin ammattitaitoisesti ja asiakaslähtöisesti. Siivoustoimi hoitaa kohteissa myös toimintoja, jotka voidaan osoittaa toteutettavaksi läheisesti siivoukseen liittyvinä toimina.

Toiminta talousarviovuonna

Tavoitteet

Pyritään ylläpitämään jo saavutettu hyvä tehokkuus ja etsitään työkuormitusta helpottavia ratkaisuja ja toimintamalleja.

Tavoitteiden toteutuminen

Kustannusrakennetta ja tehokkuutta on saatu parannettua.

Liiketoiminta

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	1 002 712	915 000	1 043 300	1 086 200
TOIMINTAKULUT	1 323 428	1 338 000	1 290 400	1 387 350
TOIMINTAKATE	-320 716	-423 000	-247 100	-301 150

Liiketoimintaan sisältyvät lämpö-, vesi- ja viemärlaitosten toimintojen lisäksi myös myytävät kiinteistöhuoltopalvelut, huoltoautot, latukone ja keskusvarasto.

Toiminnan kuvaus

Tekninen lautakunta vastaa kunnan omistamien vesi- ja viemärlaitosten sekä kaukolämpölaitoksen ja niiden verkostojen rakentamisesta, käytöstä ja kunnossapidosta. Samoin lautakunta vastaa vesihuoltolain mukaisesti kunnan alueen vesihuollon kehittämisestä. Liiketoimintaan liittyvän henkilöstön ja kaluston resurssien mukaisesti tekninen lautakunta tuottaa palveluita pääasiassa kunnan alueen tarpeisiin liiketaloudellisin periaattein.

Toiminta talousarviovuonna

Tavoitteet

Lämpö- ja vesilaitoksen yhtiöittämisen tarkastelu ja päätökset.
 Vesi- ja viemäriverkoston kuntoa kartoitetaan ja kunnostetaan suunnitelmallisesti vähitellen.
 Vesi- ja viemäriverkostoja rakennetaan kaavoitusta ja alueiden rakentamista vastaavasti.
 Vesihuoltolaitos on eriytetty kirjanpidossa taseyksikkönä. Siitä laaditaan oma tuloslaskelma, tase ja rahoituslaskelma.
 Hulevedet eriytetään kirjanpidossa laskennallisesti.

Tavoitteiden toteutuminen

Uuden vesisäiliön rakennustyöt saatiin käyntiin. Kalkkikivialkalointilaitteisto ja tilat otettiin käyttöön.

		TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Kirkonkylän vesi- ja viemärilaitos					
Pumpattu vesimäärä	m3	139 155	157 647	120 000	153 189
Myyty vesimäärä	m3	85 179	78 747	85 000	79 620
Myyntitulot (sis. sisäiset)	€/v	308 655	309 000	320 000	338 100
Käyttökustannukset (sis. Sisäiset)	€/v	196 538	202 000	198 000	196 300
Poistot	€/v	59 439	60 000	53 000	58 500
Tilikauden tulos	€/v	52 678	47 000	69 000	83 400
Paljakan Vesi- ja viemärilaitos					
Pumpattu vesimäärä	m3	22 056	23 130	20 000	21 896
Myyty vesimäärä	m3	5 735	5 837	5 000	6 555
Myyntitulot (sis. sisäiset)	€/v	63 133	58 000	65 000	73 100
Käyttökustannukset	€/v	84 315	69 000	80 000	77 500
Poistot	€/v	28 587	29 000	25 000	26 150
Tilikauden tulos	€/v	-49 769	-40 000	-40 000	-30 530
Kirkonkylän lämpö					
		TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Tuotanto kiinteällä polttoaineella	MWh	12 152	11 824	12 000	10 723
tuotanto öljyllä	MWh	1 957	2 333	2 100	3 325
Myyty lämpömäärä	MWh	-	9 113	10 900	12 080
Myyntitulot (sis. sisäiset)	MWh	876 365	713 886	880 000	921 500
Käyttökustannukset (sis. Sisäiset)	€/v	646 936	630 080	588 400	650 350
Poistot	€/v	79 295	78 774	84 000	81 600
Tilikauden tulos	€/v	150 134	5 032	207 600	189 180
Paljakan aluelämpö					
tuotanto öljyllä	MWh	-	921	900	745
Myyty lämpömäärä	MWh	-	838	815	677
Myyntitulot (sis. sisäiset)	€/v	-	44 005	20 000	68 800
Käyttökustannukset (sis. Sisäiset)	€/v	-	53 839	41 731	54 760
Poistot	€/v	-	10 875	9 672	9 670
Tilikauden tulos	€/v	-	-20 709	-31 403	4 360

		TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Vesilaitokset, tilikauden tulos:	€/v	2 909	7 000	29 000	52 870
Lämpölaitokset, tilikauden tulos:	€/v	150 134	-15 677	176 197	193 540

Alkuvuonna 2018 lämpölaitoksen myyntituloihin on kirjautunut poikkeuksellisesti noin 120 000 euroa ulkoisia vuoden 2017 tuloja.

Energiatehokkuustoimenpiteiden tuotot

Kohde	TP 2016	TP 2017	TP 2018
Maalämpö Suolijärvi	0	2 000	7 000
Aurinkopaneelit koulu	0	1 200	8 400
Aurinkopaneelit JVP	0	300	2 000
Katuvalot	0	600	13 000
Lämpölaitos, hyötysuhde		16 000	32 000
Lämpölaitos, muut		0 - 4900	1500 - 11200
Yhteensä	0	22 350	67 250

Lämpölaitoksen kiinteän polttoaineen tuotannon hyötysuhdetta on saatu paremmaksi lämmityskaudella 17–18 noin 19 %, verrattuna kauteen 16–17. 14 % pienemmällä polttoainemäärällä on tuotettu verkostoon 95 % lämpöenergiaa. Savukaasupesurin lämmöntalteenoton, ns. ilmaislämmön, suhteellinen osuus lämmöstä on noussut myös verkostossa tehtyjen korjausten myötä. Laskettu kustannusmuutos on hakkeen hinnalla, todelliseen kuluun vaikuttaa myös välttynyt öljynkäyttö. Laitoksella on tehty myös muita hyötysuhdetta parantavia toimenpiteitä, joiden vaikutus ei ole vielä mitattavissa.

Verkoston lämmönsiirron tehostuminen vaikuttaa muun muassa myös pumppauskustannuksiin, joissa on uusien pumppujenkin vuoksi säästetty viiden edellisen kuukauden vertailujaksolla 1500 €. Uudistetulla hakkeen kosteuden mittauksella voidaan saada näytteestä maksimissaan noin 1,5 % enemmän kosteutta, säästö viime kalenterivuonna 0-9700€, jolloin polttoainetta kului tavanomaista vähemmän.

Aurinkopaneelit tuottavat noin kymmenyksen kohteiden energiasta, kustannushyöty kasvaa yhtä aikaa siirtomaksujen kanssa. Tuotantomäärät olivat suuremmat kuin mallinnetut.

Valaistuksessa on päästy vertailussa ennen led-projektin aloittamista paikoitellen noin 50 % säästöihin. Projekti on kesken ja tarkemmat luvut selviävät kun valaisimet on vaihdettu ja ohjausjärjestelmä uusittu. Joukokylän valaistus on siirtynyt ELY:lle, mikä tuottaa noin 2000€ vuodessa huomioimatta huoltokuluja.

Kiinteistöissä on tehty uudistuksia ja säätöjä, mitä ei ole eritelty tähän selontekoon.

Rakennuskiinteistöt

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	335 210	283 000	304 550	282 400
TOIMINTAKULUT	695 767	755 000	656 950	675 300
TOIMINTAKATE	-360 557	-472 000	-352 400	-392 900

Toiminnan kuvaus

Rakennuskiinteistöihin kuuluvat kunnan omistamat rakennukset ja osakkeet. Toiminta-ajatus on pitää rakennukset hyvässä kunnossa ja rakennusympäristö viihtyisänä ja antaa laadukkaita kiinteistöpalveluja kunnan omistamille yhtiöille.

Toiminta talousarviovuonna

Tavoitteet

Kiinteistöiden ennakoihin huoltoihin panostetaan. Energiatehokkuustoimenpiteitä suoritetaan.

Tavoitteiden toteutuminen

Menopuolen säästö viimevuoden kauteen nähden on saatu lämmitys- ja sähköenergian säästöistä. Suurimmaksi osaksi hyöty on tullut kiinteistöjen myynneistä ja energiatehokkuus toimenpiteistä.

Maaherrankatu 3 myymättä jäämien osakkeiden yhtiövastikkeet nostivat menoja n. 20 000 €.

Maa- ja metsätilat

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	286 135	151 000	159 500	171 250
TOIMINTAKULUT	80 218	64 000	62 400	68 050
TOIMINTAKATE	205 917	87 000	97 100	103 200

Taulukossa on rakentamattomien kiinteistöjen tulot ja menot, jolloin niihin sisältyy maa- ja metsätilojen lisäksi vuokratut alueet.

Toiminnan kuvaus

Toiminta-ajatuksena on saada metsäomaisuudesta maksimituotto kestävän kehityksen hoitomenetelmillä.

Toiminta talousarviovuonna

Tavoitteet

Kunnan omistuksessa on 24 metsätilaa, joiden pinta-ala yhteensä on 2357 ha.

Metsäomaisuuden hoitosopimus on tehty Metsänhoitoyhdistys Rokua- Paljakka ry:n kanssa.

Tavoitteiden toteutuminen

Metsähoitosuunnitelma valmistui 2018 vuoden aikana.

Tiet

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	100	0	100	320
TOIMINTAKULUT	213 914	219 000	199 750	225 720
TOIMINTAKATE	-213 814	-219 000	-199 650	-225 400

Toiminnan kuvaus

Tekninen lautakunta vastaa kunnan kaavateiden rakentamisesta ja kunnossapidosta. Samoin lautakunta vastaa yksityistielain mukaan kunnalle kuuluvista ja muista kunnan vastuulle ottamista tehtävistä.

Toiminta talousarviovuonna

Tavoitteet

Katualueiden lunastustoimituksien jatkaminen
Pysähdyspaikoille suunnitellaan informaatiotaulut.
Tievalaistuksien uusiminen energiaa säästävillä ratkaisulla

Kaava-alueiden liikenneväyliä on yhteensä 31km. Valaistuja liikenneväyliä on 26km.

Tievalaistus sisältää kaava-alueiden teiden ja yleisten teiden sähkökustannukset. Yksityisteiden avustukset ovat kulloinkin voimassa olleiden päätösten mukaisesti yksityisteille maksettuja avustuksia. Teiden muu kunnossapito sisältää teiden kaikki kustannukset ilman sähköä ja avustuksia. Tulot teiden kunnossapidosta ovat yksityisteiden osakkailta perittyjä kunnossapitomaksuja.

Tavoitteiden toteutuminen

Katuvalojen vaihto LED-valoihin on säästänyt rahallisesti n. 13 000€ vuoden 2018 aikana. Talvikunnossapidon kustannukset ovat nousseet optiovuosien indeksikorotuksien myötä n. 33 000 €/vuosi. Uudet kilpailutukset lähtevät käyntiin 2019 vuoden keväällä.

Urheilu- ja ulkoilualueet, yleiset alueet

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	0	0	1 000	22 000
TOIMINTAKULUT	247 990	229 000	176 400	134 700
TOIMINTAKATE	-247 990	-229 000	-175 400	-112 700

Toiminnan kuvaus

Toiminta-ajatuksena on lisätä puolankalaisten sekä matkailijoiden urheilu- ja ulkoiluharrastusta houkuttelevilla olosuhteilla.

Toiminta talousarviovuonna

Tavoitteet

Puolangan kunta osallistuu Paljakan alueen latuverkoston kunnossapitoon valaistuksen lisäksi enintään 15.000 eurolla ja kunnan alueella olevien moottorikelkkareittien kunnossapitoon enintään 7.000 eurolla.

Metsähallituksen kanssa kartoitetaan yhteistyön mahdollisuutta ulkoilureittien osalta. Honkavaaran kaukalon kattamisen suunnitteleminen ja rakentaminen yhteistyössä paikallisten yhdistyksien ja yritysten kanssa. Paljakan vapaakelkkailualueen kehittäminen yhteistyössä Metsähallituksen kanssa.

Tavoitteiden toteutuminen

Ulkoilualuehoidon osalta aikaisempien vuosien satsaus korjausvelkojen hoitamiseen, antoi kunnalle mahdollisuuden hoitaa ulkoilu- ja liikuntapaikkoja tehokkaasti ja pienillä kustannuksilla.

Muu teknisen osaston toiminta

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT	263 500	256 000	244 000	253 200
TOIMINTAKATE	-263 500	-256 000	-244 000	-253 200

Taulukko sisältää teknisen osaston muun edellä mainitsemattoman toiminnan tuloja ja menoja, joihin on laskettu jätehuolto, ympäristötyöt sekä palo- ja pelastustoiminta

Palo- ja pelastustoiminta

Palo- ja pelastustoimen järjestämisvastuu on Kajaanin kaupungin pelastuslaitoksella. Öljyntorjuntakaluston omistaa kunta ja sitä käyttää palo- ja pelastushenkilöstö.

Väestönsuojelu

Väestönsuojelun toimintaa on kehitettävä. Väestönsuojien varusteet tarkistetaan ja täydennetään.

Kunnassa tulee tehdä valmiussuunnitelmat erilaisiin häiriötilanteisiin.
Varageneraattoreita hankitaan kunnan eri kiinteistöihin häiriötilanteita varten.

Liikenneturvallisuus

Liikenneturvallisuustyötä tehdään yhteistyössä Kainuun kuntien ja ELY-keskuksen kanssa. Liikenneturvallisuustyö on liikenneturvallisuuden kehittämistä, kuntalaisten neuvontaa ja ohjaamista mm. erilaisissa tapahtumissa. Työ on kunnassa järjestettävää itsenäistä toimintaa, jonka vetäjänä toimii oma työryhmä.

Jätehuolto

Palvelun järjestämisvastuu on Kainuun jätehuollon kuntayhtymällä.

Hankinnat

Puolangan kunta on mukana Kainuun kuntien yhteisessä hankintarenkaassa, joka hoitaa hankintojen kilpailuttamista. Kukin kunta itse määrittelee minkä tuotteiden osalta on mukana hankintarenkaan toiminnassa. Kunnan käytäntöjä näiden hankintojen osalta täsmennetään. Kaikkien hankintojen yhteydessä on esitettävä vaikutukset paikallistalouteen.

Investointien toteutuminen

Alla olevassa taulukossa on vuonna 2018 Puolangan kunnan toteutuneet investoinnit. Valtuuston hyväksymässä talousarviossa 2018 valtuustoon nähden sitovat investoinnit jaettiin seuraavanlaisesti: 1. Kunnallistekniikka, 2. Kaavatiet, puistot ja muut yleiset alueet, 3. Kiinteistöt, 4. Kalusto- ja irtaimisto, 5. Kiinteistöjen hankinta ja myynti. Sivulla 69 olevassa taulukossa esitetään toteumavertailu talousarvioon nähden.

Koko kunnan nettoinvestoinnit olivat yhteensä 601 000€. Teknisen osaston investoinnit olivat vuoden aikana 562 000€, kunnanhallituksen ja sivistysosaston investoinnit yhteensä 39 000 €.

Tulosyksikkö		*1000	*1000
		TP 2017	TP 2018
		EUR	EUR
100015800	Puolanka investoinnit yhteensä	-585	-601
1560001	Kirkonkylän vesijohtoverkosto	-1	-29
1560003	Paljakan vesijohtoverkosto	-11	
1560008	Sulkukorjaus		-28
1561001	Maa- ja vesialueiden hankinta	-20	-2
1561510	Maa- ja vesialueiden myynti tulot	6	12
1562001	Osakkeiden hankinta	-4	-156
1562511	Osakkeiden ja osuuksien myynti		179
1570001	Terveyskeskus	-8	0
1570030	Kunnanvirasto	-25	
1570033	Päiväkoti	-49	
1570039	Museo		-2
1570060	Kiinteistöjen energiahankkeet	-124	-28
1570061	Laitosten automatisointi	-13	
1570065	Suolijärvi, maalämpö	-39	0
1570066	Palolaitos hanke	0	-107
1570068	Paljakkatalon muutostyöt	-18	
1570069	Päiväkoti korjaus- ja muutostyöt	-15	
1570070	Varautuminen	-42	
1570071	Tulot, Kiinteistöjen energiahankkeet	17	
1570072	Vesisäiliön uudistaminen		-26
1571910	Rakennusten myynti	115	
1572004	Kaavateiden päällystys	-40	-25
1572005	Kaavateiden valaistus	-50	-77
1572030	Frisbeegolfrata	-22	
1572040	Tulot, Frisbeegolfrata	7	
1572032	Paljakan polut		-112
1572042	Tulot, Paljakan polut		87
1572033	Puokiojärven kunnostushanke		-64
1572038	Tulot, Puokiojärven kunnostushanke		57
1572035	Joukokylän katuvalot		-14
1572037	Alkalointilaitteet		-60
1582001	Kaukolämpöverkosto	-39	-1
1582003	PIPO-asetus muutos/korjaustyöt		-165
1583004	Irtain/kunnanhallitus	-1	-1
1583005	Irtain/sivistysltk	-58	-16
1583010	Liikuntapaikat ja varhaiskasvatus/kalusteet		-6
1583012	Omatoimikirjasto		-17

TA 2018 (Talousarvio):

Kunnallistekniikan hankintoihin ja investointeihin varataan 2018 vuoden talousarvion nettosummaksi 270 000 €. Investoinnit ovat pääosin korjaushankkeita laitokseen ja verkostoon. Paljakassa varaudutaan myös verkostoiden laajentamiseen. Pöyryn selvityksen mukaiset Kirkonkylän lämpölaitoksen korjaustoimenpiteet ja PIPO- asetusten muutokset toteutetaan kattavasti.

Toteutunut 2018: Lämpölaitoksen PIPO- asetusten muutokset ja Pöyryn selvityksen mukaiset korjaustoimenpiteet on toteutettu suurimmaksi osin. Vesijohtoverkoston sulkuja uusittiin ja korjattiin ja niiden ansiosta isoja vuotopaikkoja onnistuttiin paikallistamaan ja korjaamaan. Vesilaitos otti myös kalkkikivialkalointilaitteiston käyttöön. Alavesisäiliön rakennustyöt aloitettiin myös 2018 vuoden lopussa.

TA 2018:

Puolangan biokeskushanke toteutetaan valtuuston erillisellä päätöksellä.

Toteutunut 2018: Hanke on päättynyt. Talousarvio 2019 on kirjattu terminaali-alueen rakentamisen suunnittelu ja aloittaminen. Yhtiöittämisselvitys tehtiin hankkeen toimesta.

TA 2018:

Kaavateiden, puistot ja muut yleiset alueet investointeihin varataan 2018 vuoden talousarvion nettosummaksi 175 000 €. Niitä kohdistetaan mm. katuvalojen uudistamiseen LED-tekniikalle ja pienehköihin päällystyskohteisiin.

Toteutunut 2018: Valaistuksia vaihdettiin mm. Auhonkadun, Nokelantien, Korpikadun, Toivonkujan, Töriseväntien, Kangaskadun, Harjukadun, Poikkitie, Pistotien sekä Laitakadun alueilla.

TA 2018:

Jääkiekkokaukalon kattamiseen varataan rahaa 250 000 €, jossa on ulkopuolista investointitukea/rahoitusta 190 000€. Kunnan rahoitusosuus on enintään 60 000€.

Toteutunut 2018: Hanke siirtyi vuodelle 2019

TA 2018:

Kiinteistöiden hankintoihin ja investointeihin varataan 2018 vuoden talousarvion nettosummaksi 115 000 €. Energiatehokkuutta parantavien hankkeiden lisäksi varataan myös pieniin korjaushankkeisiin varoja. Energiatehokkuushankkeet pyritään kohdentamaan mahdollisuuksien mukaan hankkeisiin, jossa saavutetaan säästöjä käyttötaloudessa nopeasti. Osiin hankkeista on saatavissa investointitukea.

Toteutunut 2018: Honkavaraan hankittiin uusi rakennusautomaatio ja ilmalämpöpumppu. Kirkonkylän jätevedenpuhdistamolle hankittiin ilmalämpöpumppu. LED-valaistuksia uusittiin ja hankittiin mm. kirjastoon, lämpökeskukseen, kunnanvirastolle ja Lojolaan.

TP 2018.

Uuden Paloaseman investointi on hyvin merkittävä rakennushanke ja jonka alustava kustannusarvio on 1 100 000 €. Siihen on saatavissa palonsuojelurahaston tukea enintään 220 000€. Hankesuunnitelman hyväksyy kunnanhallitus. Investointi edellyttää pitkäaikaista Kainuun pelastuslaitoksen kanssa solmittavaa vuokrasopimusta.

Toteutunut 2018: Maanrakennustyöt aloitettiin vuoden 2018 syksyllä. Urakoitsijan valinta ja toteutustapa suunnittelu ovat vielä kesken.

Vesihuoltolaitos

VESIHUOLLON TULOSLASKELMA

	2018	2017
Liikevaihto	411 209,06	366 775,21
Vesimaksut (ulk.)	340 385,83	307 562,27
Vesimaksut (sis.)	46 127,92	40 205,85
Liiketoiminnan muut tuotot	24 695,31	19 007,09
<i>Aineet ja tarvikkeet</i>	<i>-96 103,81</i>	<i>-86 407,38</i>
Ostot tilikaudella (ulk.)	-96 103,81	-86 407,38
Ostot tilikaudella (sis.)		
<i>Palvelujen ostot</i>	<i>-92 756,70</i>	<i>-94 837,69</i>
Ulkoiset palvelut	-92 756,70	-94 837,69
Sisäiset palvelut		
<i>Henkilöstömenot</i>	<i>-83 842,98</i>	<i>-88 941,22</i>
Palkat ja palkkiot	-64 876,38	-69 635,22
<i>Henkilösivukulut</i>	<i>-18 966,60</i>	<i>-19 306,00</i>
Eläkekulut	-16 668,12	-16 476,53
Muut henkilösivukulut	-2 297,48	-2 829,47
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>	<i>-84 610,52</i>	<i>-88 778,00</i>
Suunnitelman muk. Poistot	-84 610,52	-88 778,00
Arvonalentumiset		
<i>Liiketoiminnan muut kulut</i>	<i>-1 329,70</i>	<i>-2 754,61</i>
Muut kulut ulkoinen	-1 329,70	-2 754,61
Muut kulut sisäinen		
Liikeylijäämä	52 565,35	5 056,31
<i>Rahoitustuotot ja kulut</i>	<i>-34,47</i>	<i>-187,40</i>
Korkokulut		
Korvaus peruspääomasta		
Korvaus jäännöspääomasta		
Yli/alijäämä ennen varauksia	52 530,88	4 868,91
Varauksen vähennys		
Tilikauden yli/alijäämä	52 530,88	4 868,91

VESIHUOLLON TASE

VASTAAVAA	2018	2017
<i>Pysyvät vastaavat</i>	745 015,49	717 146,54
Aineettomat hyödykkeet	0,00	0,00
Aineelliset hyödykkeet	745 015,49	717 146,54
Rakennukset	54 885,39	14 711,50
Kiinteät rakenteet ja laitteet	684 996,25	695 589,90
Koneet ja kalusto	5 133,85	6 845,14
Saamiset	88 184,67	32 956,54
Lyhytaikaiset saamiset	0,00	0,00
Myyntisaamiset	88 184,67	32 956,54
Yhdystili		32 796,17
VASTAAVAA YHT	833 200,16	782 899,25
VASTATTAVAA	2018	2017
<i>Omapääoma</i>	699 350,49	646 819,61
Peruspääoma	834 588,12	834 588,12
Ed. tilik. Yli-/alijäämät	-187 768,51	-192 637,42
Tilik. Yli-/alijäämä	52 530,88	4 868,91
<i>Vieras pääoma</i>	130 275,72	136 079,64
Liittymismaksuvelka	106 198,42	106 198,42
Lyhytaikainen vieraspo	24 077,30	29 881,22
Ostovelat	10 440,28	17 158,62
Siirtovelat	13 637,02	12 722,60
Yhdystili	3 573,95	
VASTATTAVAA YHT	833 200,16	782 899,25

VESIHUOLLON RAHOITUSLASKELMA

RAHOITUSLASKELMA	2018		2017	
Toiminnan rahavirta				
Liikelyijäämä	52565,35		5056,31	
Poistot ja arvonalentumiset	84610,52		88778,00	
Rahoitustuotot ja -kulut	-34,47	137141,40	-187,40	93646,91
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-112479,47		-46376,69	
		-112479,47		-46376,69
Toiminnan ja investointien rahavirta		24661,93		47270,22
Rahoituksen rahavirta				
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos	-55228,13		24643,22	
Korottomien velkojen muutos	-5803,92	-61032,05	-9946,54	14696,68
Rahoituksen rahavirta		-61032,05		14696,68
Vaikutus kunnan kassavaroihin		-36370,12		
Yhdystilin saldo 31.12.		-3573,95		
Yhdystilin saldo 1.1.		-32796,17		
Yhdystilin saldon muutos		-36370,12		

8. Talousarvion toteutuminen

Tuloslaskelman toteutumisvertailu

	TP 2017	TA 2018	Toteuma 2018	TOT/TA %	TA - Tot 2018
	1000E	1000E	1000E	%	1000E
Myyntituotot	1 697	1 760	2 028	115	-267
Maksutuotot	1 333	1 303	1 522	117	-210
Tuet ja avustukset	284	283	397	140	-113
Muut toimintatuotot	531	544	746	137	-202
TOIMINTATUOTOT	3 847	3 891	4 694	121	-803
Henkilöstökulut	-5 779	-5 731	-5 654	99	-76
Palvelujen ostot	-17 318	-18 117	-18 006	99	-111
Aineet ja tarvikkeet	-1 904	-1 343	-1 797	134	454
Avustukset	-789	-348	-750	217	404
Muut toimintakulut	-231	-88	-279	315	190
TOIMINTAKULUT	-26 003	-25 627	-26 489	103	861
TOIMINTAKATE	-22 156	-21 735	-21 794	100	58
Verotulot	8 881	8 632	8 106	94	523
Valtionosuudet	14 220	13 885	13 845	100	19
Korkotuotot		3			3
Muut rahoitustuotot	1 403	18	11	89	4
Korkokulut	-48	-45	-46	102	1
Muut rahoituskulut	-15	-5	-7	140	2
Rahoitustuotot ja -kulut	1 340	-31	-42	136	11
VUOSIKATE	2 266	730	117	16	613
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 130	-1 068	-1 092	103	26
Arvonalentumiset	-88				
Poistot ja arvonelementumiset	-1 218	-1 066	-1 092	103	26
Satunnaiset kulut	-113	-80			-80
Satunnaiset tuotot ja kulut	-113				
TILIKAUDEN TULOS (Ulkoinen)	934	-417	-975	234	558
Poistoeron vähennys	72	144	144	100	
POISTOERON LISÄYS (-)	72	144	144	100	
Varausten lisäys (-)	-700				
Varausten vähennys			700	700	-700
VARAUSTEN LISÄYS (-)	-700		700	700	-700
Varausten muutos	-627	144	844	586	-700
Tilikauden +ylij-/alijäämä	306	-272	-131	48	-141

Investointien toteutuminen 2018

Investointien toteuma vertailu 2018	TA 2018	TOT 2018
Yhteensä	1 590 000	601 000
1. Kunnallistekniikka	- 270 000	- 309 000
Verkoston uusiminen	- 30 000	- 29 000
Laitoksen Pöyryn raportin mukaiset korj.	- 100 000	- 165 000
KK lämpölaite kiinteistö kor. Ja muutokset	- 65 000	
Paljakan kaukolämpö	- 25 000	
Kaukolämpöverkosto	- 10 000	- 1 000
Vesi- ja viemärilaitos		
Vuosittaiset (verkoston) korjaukset	- 30 000	
Laahain (viimeinen)		
Sulkujen korjaukset		- 28 000
Vesisäiliön uudistaminen		- 26 000
Alkalointilaitteet		- 60 000
Paljakan vesi- ja viemäri		
Vuosittaiset korjaukset	- 10 000	
2. Kaavatiet, puistot ja muut yleiset alueet	- 175 000	- 116 000
Vuosittaiset korjaukset	- 30 000	- 25 000
Katuvalojen vaihto LED-tekniikalle	- 60 000	- 77 000
Joukokylän katuvalot (ELY)	- 15 000	- 14 000
Yleiset alueet ja liikuntapaikat		
Kaukalon kattaminen, edellyttää ulko-	- 250 000	
puolisen rahoituksen saamista ja aiesopimusta		
Investointituki ja muut rahoitusosuudet	+ 190 000	
Paljakan kaavatiet		
Vuosittaiset korjaukset ja uuden rak.	- 10 000	
3. Kiinteistöt	- 995 000	- 110 000
Korjausvelka- ja kunnost. (rakenne)	- 30 000	- 3 000
Muutostyöt ja tilamuutokset	- 20 000	
Uuden paloaseman rakentaminen, edellyttää	- 1 100 000	- 107 000
pitkäaikaisten vuokrasopimusten varmistamista		
Kainuun Pelastuslaitoksen kanssa.		
Paloaseman investointituki, palosuojarahasto	+ 220 000	
Kiinteistötekniikka	- 15 000	
Energiahankkeet	- 50 000	- 27 000
Kiinteistöjen valaistuksen muutokset (LED)	- 35 000	- 12 000
Hiihtokeskuksen lämmitystavan muutos		
Automaattioratkaisut	- 15 000	- 15 000
4. Kalusto- ja irtaimisto	- 50 000	- 72 000
Muut varaukset	- 10 000	
Liikuntapaikat ja varhaiskasvatus/kalusteet	- 20 000	- 6 000
Teknisen työn kalusteet	- 20 000	
Paljakan polut, menot		- 112 000
Paljakan polut, tulot		+ 87 000
Puokionjärven kunnostushanke, menot		- 64 000
Puokionjärven kunnostushanke, tulot		+ 57 000
Omatomikirjasto		- 17 000
Irtain kunnanhallitus		- 1 000
Irtain sivistyslautakunta		- 16 000
5. Kiinteistöjen hankinta ja myynti	- 50 000	+ 33 000
Maa- ja vesialueiden hankinta		- 2 000
Maa- ja vesialueiden myyntitulot		+ 12 000
Osakkeiden hankinta		- 156 000
Osakkeiden ja osuuksien myynti		+ 179 000

Rahoitusosan toteutumisvertailu

	Tilinpäätös 2017	TA 2018	Tilinpäätös 2018
TOIMINNAN RAHAVIRTA			
Vuosikate	2 266 053,32	730 483,11	117 262,90
Satunnaiset erät	-113 000,00		
Tulorahoituksen korjauserät	180 155,66	-10 744,04	22 846,25
Myyntivoitot ja -tappiot	67 155,66	-10 744,04	22 846,25
Varausten muutos tilikaudella	113 000,00		
Rahastosiirrot			
TOIMINNAN RAHAVIRTA	2 333 208,99	719 739,07	140 109,15
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA			
Investointimenot	-616 025,44		-936 378,78
Käyttöomaisuuden lisäykset	-398 338,56		-379 663,69
Käyttöomaisuuden ennakot	-217 686,86		-556 714,79
Rahoitusosuudet investointimenoihin	24 588,00		143 955,39
Keskeneräisten inv. rahoitusosuudet	17 388,00		88 681,24
Valmiiden rahoitusosuudet	7 200,00		57 274,15
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	58 800,00	10 744,04	204 040,00
Käyttöomaisuuden myyntien tasearvo	214 107,45		226 886,25
Myyntivoitot ja -tappiot	-155 307,45	10 744,04	-22 846,25
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-532 637,44	10 744,04	-588 383,39
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	1 800 571,54	730 483,11	-448 274,24
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA			
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET	43 762,08		43 762,08
Antolainasaamisten lisäykset			
Antolainasaamisten vähennykset	43 762,08		43 762,08
LAINAKANNAN MUUTOKSET	-582 010,60		610 846,60
Pitkäaikaisten lainojen lisäys			-7 142,80
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-582 010,60		-582 010,60
Lyhytaikaisten lainojen muutos			1 200 000,00
OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET			
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET	452 112,11		-288 118,63
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	2 688,49		27 797,54
Vaihto-omaisuuden muutos			
Saamisten muutos	-1 152 765,01		-28 018,39
Korottomien velkojen muutos	1 602 190,63		-286 997,78
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-66 136,41		366 490,05
RAHAVAROJEN MUUTOS	1 714 435,13	730 483,11	-81 784,19
Rahavarat kauden lopussa	2 599 355,32		2 517 571,13
Rahavarat 1.1.	884 920,19		2 599 355,32

Yhteenveto valtuuston nähden sitovien erien toteutumisesta tilinpäätösvuonna

Käyttötalousosa	Talousarvio	Toteuma	Poikkeama
Vaalit	3 040	-883	3 923
Tarkastustoiminta	-17 000	-19 192	2 192
Hallinto- ja elinvoima-asiat	-1 302 187	-1 589 481	287 294
Sosiaali- ja terveystoiminta	-15 062 938	-14 791 886	-271 052
Sivistystoiminta	-3 635 015	-3 698 466	63 451
Tekninen toiminta	-1 721 712	-1 685 520	-36 192

	Talousarvio	Toteuma	Poikkeama
Verotulot	8 632 000	8 108 110	523 890
Valtionosuudet	13 865 595	13 845 911	19 684
Korkotulot	3 000	0	3 000
Muut rahoitustulot	16 000	11 811	4 189
Korkomenot	45 000	46 495	1 495
Muut rahoitusmenot	5 000	7 776	2 776

9. Tilinpäätöslaskelmat

Tuloslaskelma

TULOSLASKELMA

	2018	2017	
Toimintatuotot			
Myyntituotot	2 028 259,19	1 697 782,01	
Maksutuotot	1 522 503,27	1 333 782,90	
Tuet ja avustukset	397 390,51	284 936,80	
Muut toimintatuotot	746 816,01	531 235,17	3 847 736,88
Toimintakulut			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-4 009 064,30	-4 038 129,49	
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-1 518 498,47	-1 578 136,51	
Muut henkilösivukulut	-127 179,98	-163 109,02	
Palvelujen ostot	-18 006 031,17	-17 318 012,18	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 797 752,85	-1 904 484,79	
Avustukset	-750 882,91	-769 950,67	
Muut toimintakulut	-279 857,57	-231 974,41	-26 003 797,07
Toimintakate	-21 794 298,27	-22 156 060,19	
Verotulot	8 108 109,95	8 861 785,65	
Valtionosuudet	13 845 911,00	14 220 023,00	
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot			
Muut rahoitustuotot	11 811,21	1 403 963,37	
Korkokulut	-46 495,44	-48 364,80	
Muut rahoituskulut	-7 775,55	-15 293,71	1 340 304,86
Vuosikate	117 262,90	2 266 053,32	
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 092 882,44	-1 130 159,28	
Arvonalentumiset	0,00	-88 151,79	
Satunnaiset tuotot ja kulut			
Satunnaiset kulut	0,00	-113 000,00	
Tilikauden tulos	-975 619,54	934 742,25	
Poistoeron vähennys	144 045,60	72 022,80	
Varausten lisäys	0,00	-700 000,00	
Varausten vähennys	700 000,00		
Tilikauden + yli/-alijäämä	-131 573,94	306 765,05	

Rahoituslaskelma

	2018	2017
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	117 262,90	2 266 053,32
Satunnaiset erät	0,00	-113 000,00
Tulorahoituksen korjauserät	22 846,25	180 155,66
TOIMINNAN RAHAVIRTA	140 109,15	2 333 208,98
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-936 378,78	-616 025,44
Rahoitusosuudet investointimenoihin	143 955,39	24 588,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	204 040,00	58 800,00
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-588 383,39	-532 637,44
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-448 274,24	1 800 571,54
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET	43 762,08	43 762,08
Antolainasaamisten lisäykset		
Antolainasaamisten vähennykset	43 762,08	43 762,08
LAINAKANNAN MUUTOKSET	610 846,60	-582 010,60
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	-7 142,80	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-582 010,60	-582 010,60
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 200 000,00	0,00
OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET	0,00	0,00
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET	-288 118,63	452 112,11
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	27 797,54	2 686,49
Vaihto-omaisuuden muutos		
Saamisten muutos	-28 918,39	-1 152 765,01
Korottomien velkojen muutos	-286 997,78	1 602 190,63
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	366 490,05	-86 136,41
RAHAVAROJEN MUUTOS	-81 784,19	1 714 435,13
Rahavarat kauden lopussa	2 517 571,13	2 599 355,32
Rahavarat 1.1.	2 599 355,32	884 920,19

Tase

VASTAAVAA		2018	2017		
A PYSYVÄT VASTAAVAT					
I Aineettomat hyödykkeet					
1.	Aineettomat oikeudet	0,00		0,00	
II Aineelliset hyödykkeet					
1.	Maa- ja vesialueet	2 420 854,24		2 430 690,24	
2.	Rakennukset	13 572 869,47		14 383 951,24	
3.	Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 892 249,47		2 061 887,39	
4.	Koneet ja kalusto	241 328,06		331 688,93	
5.	Muut aineelliset hyödykkeet	16 818,79		16 818,79	
6.	Keskeneräiset hankinnat	774 401,65		217 686,86	
7.	Ennakkomaksut	-104 069,24	18 814 452,44	-17 388,00	19 445 335,45
III Sijoitukset					
1.	Osakkeet ja osuudet	1 250 216,71		1 146 679,00	
2.	Muut lainasaamiset	569 907,13	1 819 123,84	612 680,21	1 759 348,21
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT					
1.	Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1 418,93	1 418,93	1 490,33	1 490,33
C VAIHTUVAT VASTAAVAT					
I Saamiset					
Pitkäaikaiset saamiset					
1.	Lainasaamiset	214 256,72		0,00	
2.	Muut saamiset	9 000,00		15 000,00	
Lyhytaikaiset saamiset					
1.	Myyntisaamiset	2 602 832,66		2 699 314,79	
2.	Lainasaamiset	14 160,00		0,00	
2.	Muut saamiset	636 795,96		698 485,70	
3.	Siirtosaamiset	598 962,94		434 289,40	
II Rahoitusarvopaperit					
1.	Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	1 724 750,80		1 724 750,80	
IV Rahat ja pankkisaamiset					
		792 820,33	6 593 579,41	874 604,52	6 646 445,21
VASTAAVAA YHTEENSÄ		27 228 574,62		27 852 619,20	

VASTATTAVAA

	2018		2017	
A OMA PÄÄOMA				
I Peruspääoma	12 618 983,95		12 618 983,95	
II Edellisten tilikausien ylijäämä	2 293 187,45		2 338 206,45	
III Tilikauden alijäämä	-131 573,94	14 780 597,46	-45 019,00	14 912 171,40
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET				
1. Poistoero	1 152 364,88		1 296 410,48	
2. Vapaaehtoiset varaukset		1 152 364,88	700 000,00	1 996 410,48
C PAKOLLISET VARAUKSET				
1. Muut pakolliset varaukset	113 000,00		113 000,00	
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT				
1. Valtion toimeksiannot	37 768,51		10 327,12	
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	8 664,40	46 432,91	8 379,65	18 706,77
E VIERASPÄÄOMA				
I Pitkäaikainen				
1. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	5 231 666,65		5 820 105,75	
2. Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	176 080,63	5 407 747,28	176 080,63	5 996 186,38
II Lyhytaikainen				
1. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 781 296,30		582 010,60	
2. Saadut ennakot	47 000,00		34 529,62	
3. Ostovelat	2 268 549,98		2 803 057,77	
4. Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	99 367,89		107 144,33	
5. Siirtovelat	1 532 217,92	5 728 432,09	1 289 401,85	4 816 144,17
VIERASPÄÄOMA YHTEENSÄ		11 136 179,37		10 812 330,55
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	27 228 574,62		27 852 619,20	

Konsernitilinpäätös

Konsernin tuloslaskelma

	2018	2017
Toimintatuotot	21 176 500,50	19 586 902,85
Toimintakulut	-42 354 231,92	-41 097 950,41
Toimintakate	-21 177 731,42	-21 511 047,56
Verotulot	8 108 109,95	8 861 785,65
Valtionosuudet	13 845 911,00	14 220 023,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	3 250,87	3 350,91
Muut rahoitustuotot	22 133,41	1 414 413,19
Korkokulut	-67 275,05	-63 917,63
Muut rahoituskulut	-44 472,33	-23 690,60
Vuosikate	689 926,43	2 900 916,96
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 642 162,39	-1 640 615,07
Arvonalentumiset	-2 057,16	-118 391,43
Satunnaiset kulut	-1 349,74	-113 000,00
Tilikauden tulos	-955 642,86	1 028 910,46
Laskennalliset verot	-13 078,34	-22 452,03
Rahaston muutokset	3 616,87	0,00
Varausten lisäys	0,00	3 767,42
Vähemmistöosuudet	1,69	
Tilikauden ylijäämä	-965 102,64	1 010 225,85

Konsernin rahoituslaskelma

	2018	2017
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	627 173,22	2 870 220,10
Satunnaiset erät	64 041,94	-113 000,00
Tulorahoituksen korjauserät	219 006,52	232 811,97
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-3 157 229,44	-1 844 382,88
Rahoitusosuudet investointimenoihin	146 607,96	30 197,03
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	205 909,52	59 954,93
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET		
Antolainasaamisten lisäykset	-605,55	1 513 732,39
Antolainasaamisten vähennykset	43 762,08	20 654,73
LAINAKANNAN MUUTOKSET		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 221 534,68	-16 328,07
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle		-44 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-835 252,85	-776 561,20
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 600 142,50	-440 327,91
OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET		
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	54 738,35	43 249,70
Vaihto-omaisuuden muutos	-8 311,46	-2 483,65
Saamisten muutos	-1 036 317,76	-1 271 919,89
Korottomien velkojen muutos	-230 208,27	1 579 120,75
Rahoitustuotot ja kulut	-7 704,16	-12 548,03
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	1 801 777,56	636 588,82
RAHAVAROJEN MUUTOS	-92 712,72	1 872 389,97
RAHAVAROJEN MUUTOS		
Rahavarat kauden lopussa	3 188 741,32	3 281 454,04
Rahavarat 1.1.	3 281 454,04	1 409 064,07
	-92 712,72	1 872 389,97

Konsernin tase

VASTAAVAA	2018	2017
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	36 046,77	28 722,78
Muut pitkävaikutteiset menot	55 590,49	72 966,76
Ennakkomaksut	9 312,35	6 031,05
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	2 504 937,15	2 500 507,26
Rakennukset	16 405 219,96	17 460 820,19
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 221 472,83	2 424 186,55
Koneet ja kalusto	449 101,36	558 174,43
Muut aineelliset hyödykkeet	17 038,52	17 038,52
Keskeneneräiset hankinnat	4 380 799,94	1 766 288,75
Rahoitusosuudet	-106 724,90	-17 391,09
Sijoitukset		
Muut osakkeet ja osuudet	333 811,00	324 166,21
Muut lainasaamiset	16 110,80	16 110,80
Muut saamiset	16 428,82	15 823,27
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	0,01	40 052,36
Lahjoitusrastojen erityiskatteet	7 019,05	7 090,45
Muut toimeksiantojen varat	131 797,28	183 075,17
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	81 365,58	73 054,13
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	31 397,86	33 279,02
Muut saamiset	9 000,00	15 000,00
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	3 014 878,61	3 097 041,24
Lainasaamiset	17 968,93	5 092,73
Muut saamiset	855 621,32	894 924,20
Siirtosaamiset	1 674 421,54	582 501,48
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	1 724 750,80	1 724 750,80
Rahat ja pankkisaamiset	1 501 786,82	1 569 951,04
VASTAAVAA YHTEENSÄ	35 389 152,89	33 399 258,10

VASTATTAVAA	2018	2017
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	12 618 983,95	12 618 983,95
Muut omat rahastot	295 462,54	299 079,41
Edellisten tilikausien ylijäämä	3 162 110,23	2 520 315,69
Tilikauden ylijäämä	-965 102,64	658 441,80
VÄHEMMISTÖOSUUS		
Vähemmistöosuus	52 438,31	0,00
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	557 435,91	361 267,68
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	184 823,01	224 413,01
Lahjoitusrahastojen pääomat	24 914,27	23 690,97
Muut toimeksiantojen pääomat	48 738,85	47 035,45
VIERASPÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	9 609 706,99	8 255 995,34
Lainat julkisyhteisöiltä	635 065,73	758 532,42
Lainat muilta luotonantajilta	0,00	116,10
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	255 241,09	176 080,63
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	1 729 632,00	0,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	706 327,84	717 108,78
Lainat julkisyhteisöiltä	123 371,37	132 103,27
Saadut ennakot	56 602,59	36 012,82
Ostovelat	3 023 158,59	3 517 864,04
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	254 233,67	325 329,67
Siirtovelat	2 978 848,41	2 701 281,22
Laskennalliset verot	37 160,18	25 605,85
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	35 389 152,89	33 399 258,10

Vesihuoltolaitoksen tilinpäätös

Vesihuollon tuloslaskema

	2018	2017
Liikevaihto	411 209,06	366 775,21
Vesimaksut (ulk.)	340 385,83	307 562,27
Vesimaksut (sis.)	46 127,92	40 205,85
Liiketoiminnan muut tuotot	24 695,31	19 007,09
<i>Aineet ja tarvikkeet</i>	<i>-96 103,81</i>	<i>-86 407,38</i>
Ostot tilikaudella (ulk.)	-96 103,81	-86 407,38
Ostot tilikaudella (sis.)		
<i>Palvelujen ostot</i>	<i>-92 756,70</i>	<i>-94 837,69</i>
Ulkoiset palvelut	-92 756,70	-94 837,69
Sisäiset palvelut		
<i>Henkilöstömenot</i>	<i>-83 842,98</i>	<i>-88 941,22</i>
Palkat ja palkkiot	-64 876,38	-69 635,22
<i>Henkilösivukulut</i>	<i>-18 966,60</i>	<i>-19 306,00</i>
Eläkekulut	-16 668,12	-16 476,53
Muut henkilösivukulut	-2 297,48	-2 829,47
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>	<i>-84 610,52</i>	<i>-88 778,00</i>
Suunnitelman muk. Poistot	-84 610,52	-88 778,00
Arvonalentumiset		
<i>Liiketoiminnan muut kulut</i>	<i>-1 329,70</i>	<i>-2 754,61</i>
Muut kulut ulkoinen	-1 329,70	-2 754,61
Muut kulut sisäinen		
Liikelylijäämä	52 565,35	5 056,31
<i>Rahoitustuotot ja kulut</i>	<i>-34,47</i>	<i>-187,40</i>
Korkokulut		
Korvaus peruspääomasta		
Korvaus jäännöspääomasta		
Yli/alijäämä ennen varauksia	52 530,88	4 868,91
Varauksen vähennys		
Tilikauden yli/alijäämä	52 530,88	4 868,91

Vesihuollon rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA	2018		2017	
Toiminnan rahavirta				
Liikelylijäämä	52565,35		5056,31	
Poistot ja arvonalentumiset	84610,52		88778,00	
Rahoitustuotot ja -kulut	-34,47	137141,40	-187,40	93646,91
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-112479,47		-46376,69	
		-112479,47		-46376,69
Toiminnan ja investointien rahavirta		24661,93		47270,22
Rahoituksen rahavirta				
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos	-55228,13		24643,22	
Korottomien velkojen muutos	-5803,92	-61032,05	-9946,54	14696,68
Rahoituksen rahavirta		-61032,05		14696,68
Vaikutus kunnan kassavaroihin		-36370,12		
Yhdystilin saldo 31.12.		-3573,95		
Yhdystilin saldo 1.1.		-32796,17		
Yhdystilin saldon muutos		-36370,12		

Vesihuollon tase

VASTAAVAA	2018	2017
<i>Pysyvät vastaavat</i>	745 015,49	717 146,54
Aineettomat hyödykkeet	0,00	0,00
Aineelliset hyödykkeet	745 015,49	717 146,54
Rakennukset	54 885,39	14 711,50
Kiinteät rakenteet ja laitteet	684 996,25	695 589,90
Koneet ja kalusto	5 133,85	6 845,14
Saamiset	88 184,67	32 956,54
Lyhytaikaiset saamiset	0,00	0,00
Myyntisaamiset	88 184,67	32 956,54
Yhdystili		32 796,17
VASTAAVAA YHT	833 200,16	782 899,25
VASTATTAVAA	2018	2017
<i>Omapääoma</i>	699 350,49	646 819,61
Peruspääoma	834 588,12	834 588,12
Ed. tilik. Yli-/alijäämät	-187 768,51	-192 637,42
Tilik. Yli-/alijäämä	52 530,88	4 868,91
<i>Vieras pääoma</i>	130 275,72	136 079,64
Liittymismaksuvelka	106 198,42	106 198,42
Lyhytaikainen vieraspo	24 077,30	29 881,22
Ostovelat	10 440,28	17 158,62
Siirtovelat	13 637,02	12 722,60
Yhdystili	3 573,95	
VASTATTAVAA YHT	833 200,16	782 899,25

10. Luettelo ja selvitykset

Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja tilinpäätöksen säilytys

Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista

Päiväkirja

Pääkirja

Ostoreskontratositteet

Myyntireskontratositteet

Muistiotositteet

Tilinpäätöksen säilyttäminen

Pysyvästi säilytettävät

Tasekirja

Tilintarkastuskertomus ja arviointikertomus

Vähintään 10 vuotta säilytettävät

Kirjanpitokirjat

Tililuettelo järjestettynä siten, että tietojenkäsittelyn suorittamista voidaan vaikeuksitta todeta.

Vähintään 6 vuotta

Tilikauden tositteet (huomioitava pidemmän ajan vaatimat tositteet)

Liiketapahtumia koskeva kirjeenvaihto (sisältyy tositteisiin)

Koneellisen kirjanpidon täsmäysselvitykset sekä muu kuin edellä mainittu kirjanpitoaineisto (mm. tase-erittelyt ja liitetietojen erittelyt)

11. Tilinpäätöksen liitetiedot

Yleiset periaatteet

1. Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun kunnanvaltuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Pysyvien vastaavien sijoitusluontoiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä aiempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä aiempaan todennäköiseen arvoon.

2. Tuloslaskelman ja taseen esittämistapaa ei ole muutettu edellisestä tilikaudesta. Esittämistavat ovat Kila:n kuntajaoston ohjeiden mukaisia.
3. Tilinpäätöksessä ei ole edelliseen vuoteen kohdistuvia oikaisuja.
4. Tilinpäätös on edellisen tilikauden kanssa vertailukelpoinen.
5. Tilinpäätöksessä on korjattu vertailuvuoteen 2017 kohdistuvia kuluja 351 784,05 euroa edellisten tilikausien yli-/alijäämätilille.

Taseen yksittäiset erät eivät sisällä useisiin tase-eriin kuuluvia tietoja.

Puolangan kunnalla ei ole ulkomaanrahan määräisiä saamisia eikä velkoja.

Laskennallisesti eriytetty vesihuoltolaitos on muutettu kirjanpidolliseksi taseyksiköksi.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväalueittain

Toimintatuotot tehtäväalueittain		
	2018	2017
Hallinto- ja Elinkeinotoimiala, Vaalit	379 124,97	169 860,02
Sosiaali- ja terveystoimiala	1 999 759,64	1 611 904,08
Sivistystoimiala	264 396,77	292 391,31
Tekninen toimiala	2 051 687,60	1 773 581,47
<i>Kunnan toimintatuotot yhteensä</i>	<i>4 694 968,98</i>	<i>3 847 736,88</i>

7. Verotulojen erittely

Verotulojen erittely		
	2018	2017
Kunnan verotulo	6 079 264,37	6 696 571,51
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 233 321,83	1 367 423,81
Kiinteistövero	795 523,75	797 790,33
<i>Verotulot yhteensä</i>	<i>8 108 109,95</i>	<i>8 861 785,65</i>

8. Valtionosuuksien erittely

Valtionosuuksien erittely		
	2018	2017
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	11 659 231,00	12 022 115,00
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	2 191 464,00	2 183 016,00
Järjestelmämuutoksen tasaus	0,00	0,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-4 784,00	14 892,00
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	0,00	0,00
<i>Valtionosuudet yhteensä</i>	<i>13 845 911,00</i>	<i>14 220 023,00</i>

9. Palvelujen ostojen erittely

Palvelujen ostojen erittely		
	2018	2017
Asiakaspalvelujen ostot	14 827 383,10	14 081 121,81
Muiden palvelujen ostot	3 178 648,07	3 236 890,37
<i>Kunnan palvelujen ostot yhteensä</i>	<i>18 006 031,17</i>	<i>17 318 012,18</i>

10. Puolangan kunta ei maksa tukea valtuustoryhmien toimintaedellytysten tukemiseksi.

11. Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet	5 vuotta	TP
----------------------	----------	----

Muut pitkävaikuttiset menot

Perustamis- ja järjestelymenot	3 vuotta	TP
--------------------------------	----------	----

Atk-ohjelmistot	3 vuotta	TP
-----------------	----------	----

Muut	3 vuotta	TP
------	----------	----

Aineelliset hyödykkeet

Hallinto- ja laitosrakennukset	30 vuotta	TP
--------------------------------	-----------	----

Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 vuotta	TP
--------------------------------	-----------	----

Talousrakennukset	15 vuotta	TP
-------------------	-----------	----

Vapaa-ajan rakennukset	20 vuotta	TP
------------------------	-----------	----

Asuinrakennukset	30 vuotta	TP
------------------	-----------	----

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Kadut, tiet, torit ja puistot	15 %	MJP
-------------------------------	------	-----

Sillat, laiturit ja uimalat	15 %	MJP
-----------------------------	------	-----

Muut maa- ja vesirakenteet	15 %	MJP
----------------------------	------	-----

Vedenjakeluverkostot	10 %	MJP
----------------------	------	-----

Viemäriverkko	10 %	MJP
---------------	------	-----

Kaukolämpöverkko	10 %	MJP
------------------	------	-----

Sähköjohdot, muuntoas., ulkovalaist.	15 %	MJP
--------------------------------------	------	-----

Puhelinverkko, keskusasema ja alakes.	22 %	MJP
---------------------------------------	------	-----

Muut putki- ja kaapeliverkot	20 %	MJP
------------------------------	------	-----

Sähkö-, vesi yms. Laitosten		
-----------------------------	--	--

laituskoneet ja laitteet	15 %	MJP
--------------------------	------	-----

Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	25 %	MJP
---	------	-----

Koneet ja kalusto

Muut kuljetusvälineet	5 vuotta	TP
-----------------------	----------	----

Muut liikkuvat työkonet	5 vuotta	TP
-------------------------	----------	----

Muut raskaat koneet	10 vuotta	TP
---------------------	-----------	----

Muut kevyet koneet	5 vuotta	TP
--------------------	----------	----

Sairaala-, terveydenhuolto- ym. laitteet	7 vuotta	TP
--	----------	----

Atk-laitteet	4 vuotta	TP
--------------	----------	----

Muut laitteet ja kalusteet	5 vuotta	TP
----------------------------	----------	----

Muut aineelliset hyödykkeet

Luonnonvarat	ei poistoa	
--------------	------------	--

Arvo- ja taide-esineet	ei poistoa	
------------------------	------------	--

Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset

Osakkeet ja osuudet	ei poistoa	
---------------------	------------	--

Kalusto, jonka arvo on alle 8 409,40 €, käyttöomaisuushankinta ja poistetaan kerralla tilinpitovuotena.

Poistotavat: TP = tasapoisto MJP = menojäämäpoisto

12. Puolangan kunnalla ei ole tapahtunut muutoksia pakollisten varausten osalta.
13. Selvitys olennaisista muihin toimintatuottoihin sisältyvistä pysyvien vastaavien luovutusvoitoista ja – tappioista.

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden voitot ja tappiot				
	Kunta		Konserni	
	2018	2017	2018	2017
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden toimintatuotot	180,00	393,73		
Osakkeiden myyntivoitot	14 560,00	0,00		
<i>Myyntivoitot yhteensä</i>	14 740,00	393,73		
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden myyntitappiot	1 516,00			
Osakkeiden myyntitappiot	36 070,25			
Rakennusten myyntitappiot		67 549,39		
<i>Myyntitappiot yhteensä</i>	37 586,25	67 549,39		

14. Puolangan kunnalla ei ole satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyviä eriä.
15. Puolangan kunnalla ei ole rahoitustuottoihin sisältyviä tuottoja, jotka olisi saatu osuuksista muissa yhteisöissä.
16. Erittely poistoeron muutoksista

Erittely poistoeron muutoksista		
	2018	2017
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	72022,80	
Poistoeron muutokset yhteensä	72022,80	

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

17. Puolangan kunnalla ei ole lainan liikkeeseen laskemisesta kuluksi kirjaamattomia menoja tai pääoma-alennuksia.
18. Kunnan tilinpäätöksessä ei ole tehty arvonkorotuksia. Korkomenoja ei ole luettu hyödykkeiden hankintamenoon.
19. Tiedot pysyvistä vastaavista tase-eräkohtaisesti:

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet											
	Aineettomat hyödykkeet				Aineelliset hyödykkeet						
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkäaikaiset vaikutteet	Ennakkomaksut	Yhteensä	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja kesk.er.h	Yhteensä
Poistamaton hankintameno					2227257	14383951	2081887	331689		200299	19225083
Lisäykset tilikauden aikana					2000	72809	148877		16819	774402	1014907
Rahoitusosuudet tilikaudella							57274			104069	161343
Vähennykset tilikauden aikana					11836	207588					219424
Siirrot erien välillä						200299				-200299	0
Tilikauden poisto						876602	281241	90361			1248204
Arvonlennukset ja niiden palautukset											
Aktivoidut korkomenot											
Poistamaton hankintameno 31.12.					2217421	13572869	1892249	241328	16819	670332	18611019
Olennaiset lisäpoistot											
Erittely olennaisista lisäpoistoista											

Maa- ja vesialueiden erittely				
	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	203433,67	203433,67	203433,67	203433,67
Muut maa- ja vesialueet	2301503,48	2297073,59	2217420,57	2227256,57
Maa- ja vesialueet yhteensä	2504937,15	2500507,26	2420854,24	2430690,24

Pysyvien vastaavien sijoitukset										
	Osakkeet ja osuudet					Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				
	Osakkeet konserniyhtiöt	Osakkeet omistusyht. Yhteisöt	Kunta yhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Jvk- lainasaamiset	Saamiset konserniyhte- isöt	Saami- set ky:t	Saamise- t muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	212 646,72	246 365,07	639 677,95	47 989,26	1 146 679,00		612 669,21			612 669,21
Lisäykset	151 540,00			4 437,71	155 977,71					
Vähennykset Siirrot erien välillä	-52 440,00				- 52 440,00		43 762,08			43 762,08
Hankintameno 31.12.	311 746,72	246 365,07	639 677,95	52 426,97	1 250 216,71		568 907,13			568 907,13
Arvonlennukset Arvonkorotukset										
Kirjanpitoarvo 31.12.	311 746,72	246 365,07	639 677,95	52 426,97	1 250 216,71		568 907,13			568 907,13

20. -22. Omistukset muissa yhteisöissä.

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt						
	Kotipaikka	Kunnan omistusosuus	Konsernin omistusosuus	Kuntakonsernin osuus		
				omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/tappiosta
Tytäryhteisöt						
Kiinteistö Oy Puolangan Vuokratalot	Puolanka	100 %		448 028	2 500 048	0
Asunto Oy Puolangan Maaherra	Puolanka	58,60 %		88 805	4 530	2
Kuntayhtymät						
Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä	Kajaani	4,41 %		695 994	6 339 586	0
Kainuun Liitto	Kajaani	4,03 %		65 200	33 256	706
Kainuun jätehuollon kuntayhtymä	Kajaani	4,38 %		70 785	298 879	19 719
Osakkuusyhteisöt						
Kiinteistö Oy Puolangan Yhtyneet Virastot	Puolanka	38 %		55 613	3 259	134
Kiinteistö Oy Puolangan Toivolanrivi	Puolanka	29 %		57 776	8 066	3 761
Kiinteistö Oy Puolangan keskus	Puolanka	23 %		85 594	784	2
Asunto Oy Paljakan Karhunpesä	Puolanka	33 %		128 786	84	-1 258
Auhon vesiosuuskunta	Puolanka	48 %		1 429	251	127

23. Pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä, osakkuus- ja muilta omistusyhteisöiltä

Saamisten erittely				
	2018		2017	
	Pitkäaikaiset	Lyhyt-aikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä: KOY Puolangan Vuokratalot				
Myyntisaamiset		44 453,20		120 770,33
Lainasaamiset				
Pääomalainasaamiset				
Muut lainasaamiset				
Muut Saamiset				
Siirtosaamiset		0,00		0,00
Yhteensä		44 453,20		120 770,33
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		839 515,11		561 070,16
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset		37 758,00		7 645,00
Yhteensä		877 273,11		568 715,16
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistus ja yhteisyhteisöiltä				
Myyntisaamiset				
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset		78 942,62		47 537,08
Yhteensä		78 942,62		47 537,08
Saamiset yhteensä		1 000 668,93		737 022,57

24. Siirtosaamisiin ei sisälly edellä mainittujen lisäksi olennaisia eriä

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25. Tase-erä kohtainen erittely oman pääoman lisäyksestä ja vähennyksestä sekä siirroista niiden välillä.

Oman pääoman erittely				
	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Peruspääoma 1.1.	12 618 983,95	12 618 983,95	12 618 983,95	12 618 983,95
Lisäykset				
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12.	12 618 983,95	12 618 983,95	12 618 983,95	12 618 983,95
Arvonkorotusrahasto 1.1.				
Lisäykset				
Vähennykset				
Arvonkorotusrahasto 31.12.				
Muut omat rahastot				
Vahinkorahaston pääoma 1.1.	299 079,41	302 846,82		
Siirrot rahastoon	-3 616,87	-3 767,41		
Siirrot rahastosta				
Vahinkorahaston pääoma 31.12.				
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	295 462,54	299 079,41		
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	3 162 110,23	2 520 315,69	2 293 187,45	2 338 206,45
Siirto vahinkorahastoon				
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	3 162 110,23	2 520 315,69	2 293 187,45	2 338 206,45
Korjaus yli/alijäämään				-351 784,05
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-965 102,64	658 441,80	-131 573,94	306 765,05
<i>Oma pääoma yhteensä</i>	15 111 454,08	16 096 820,85	14 780 597,46	14 912 171,40

26. Erittely poistoerosta

Erittely poistoerosta		
	2018	2017
Investointivaraukseen liittyvä poistoero		
Verotuspoistoihin liittyvä poistoero		
Poistoero yhteensä	1 152 364,88	1 296 410,48

27. Tase-erien mukaan eritelty tieto sellaisista vieraaseen pääomaan kuuluvista veloista, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua.

Pitkäaikaiset velat		
	2018	2017
Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 906 481,45	3 492 063,35
Lainat julkisyhteisöiltä		
Lainat muilta luotonantajilta		
Saadut ennakot		
Ostovelat		
Muut velat		
Siirtovelat		

28. Erittely liikkeeseen lasketuista joukkovelkakirjalainoista.

Joukkovelkakirjalainat		
	2018	2017
Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistuslainat	600 000,00	0,00
- korko 0,00%		
- erääntyvät 17.06.2019		
Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistuslainat	600 000,00	0,00
- korko 0,07%		
- erääntyvät 28.06.2019		
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	1 200 000,00	0,00

29. Pakollinen varaus 113 000 euroa.

30. Puolangan kunnalla ei ole pitkä- tai lyhytaikaiset velkaa tytäryhteisöille, kuntayhtymille tai muille osakkuus- ja muille omistusyhteisyhteisöille.

31. Puolangan kunnalla ei ole käytössä luotollista pankkitiliä.

32. Erittely muut velat -erän jakautumisesta liittymismaksuihin ja muihin velkoihin on esitetty taseessa.

33. Siirtovelkoihin liittyvät olennaiset erät

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot				
Menojäämät				
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	1 153 993,41	1 117 641,75	499 064,53	546 544,37
Sosiaali- ja terv.palv. sopimuksen tasaus			284 597,21	
Verotilitysten takaisinperintä			327 219,64	
Opetus- ja kultt.toimen vo. takaisinperintä			76 848,00	

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

34. Puolangan kunta ei ole pantannut tai kiinnittänyt omaisuutta velkojensa vakuudeksi.
- 35.-37. Vakuudet; Puolangan kunnalla ei ole omasta, kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta, eikä muiden puolesta annettuja vakuuksia.
38. Puolangan kunnalla ei ole vuokra- tai leasingvastuita.
- 39.-40. Kunnan antamat vastuusitoumukset

Vastuusitoumukset				
Järjestelyjen tarkoitus	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma (Puolangan Vuokratalot Oy)			4 277 383	4 277 383
Jäljellä oleva pääoma (Puolangan Vuokratalot Oy)			1 463 756	1 648 953
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma (Kehit.vam.tuk.+Vanh.k. ry)	1 748 908	1 748 908	1 748 908	1 748 908
Jäljellä oleva pääoma (Kehit.vam.tuk.+Vanh.k. ry)	450 045	533 825	450 045	533 825

Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuista	2018	2017
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	15 237 125	15 310 967
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	0	0
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	9 789	10 119

41. Vireillä olevat erimielisyydet

Puolangan kunnalla ja Kainuun sosiaali- terveydenhuollon kuntayhtymällä on erimielisyys erikoissairaanhoidosta ennen vuotta 2005 syntyneiden eläkemenoperusteisten eläkemaksujen maksajasta. Vuosia 2013- 2018 koskeva erimielisyys on 1 033 481 euroa.

Kunta on maksanut ko. maksut ja laskuttanut Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymää.

Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkiota koskevat liitetiedot

42. Henkilöstön lukumäärä tehtäväalueittain

Henkilöstön määrä 31.12.2018	Hallinto- ja elinvoimatoimiala	Sivistystoimi ala	Tekninen toimiala	KUNTA yhteensä
Vakituiset virat / työsuhteet	17	35	20	72
Määräaikaiset	1,3	11	2	14,3
Palkkatukityöllistetyt	1	0	5	6
Oppisopimustyösuhteet	0	1	2	3
Määräaikaiset ja työllistetyt yhteensä	19,3	47	29	95,3

43. Henkilöstökulut

Henkilöstökulut		
	2018	2017
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	5 654 742,75	5 779 375,02
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	118 284,69	52 839,20
<i>Henkilöstökulut yhteensä</i>	<i>5 773 027,44</i>	<i>5 832 214,22</i>

44. Luottamushenkilömaksut

Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2018	2017
Keskustan kunnallisjärjestö		
Puolanka	7 299,06	4 736,68
Vasemmistoliitto		
Puolanka	1 754,50	1 063,20
Ylä-Kainuun		
Perussuomalaiset	493,50	283,73
Kokoomuksen Kajaanin aluejärjestö	6,00	0,00
<i>Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä</i>	<i>9 553,06</i>	<i>6 083,31</i>

45. Lakisääteistä tilintarkastusta suorittavalle tilintarkastusyhteisölle maksettavat palkkiot

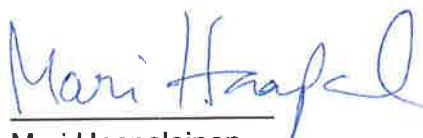
Tilintarkastajan palkkiot		
	2018	2017
BDO Auditor Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	11 164,51	8 171,10
Tilintarkastajan lausunnot		
Muut palkkiot		
<i>Palkkiot yhteensä</i>	<i>11 164,51</i>	<i>8 171,10</i>

12. Tilinpäätöksen allekirjoitukset

Puolangalla 12 päivänä huhtikuuta 2019

Harri Peltola
pormestari

Mari Haapalainen
varapuheenjohtaja

Markku Haapalainen
jäsen

Yrjö Heikkinen
jäsen

Markku Nivakoski
jäsen

Anja Peura
jäsen

Anna-Kaarina Uusitalo
jäsen

13. Tilinpäätösmerkintä

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Puolangalla 21.5 2019

BDO Audiator Oy

Tuula Roininen

JHTT